

Utropia

S T U D E N T A V I S A I T R O M S Ø

NR. 1, 9. MAI 1990, 14. ÅRGANG B

=3

H07
UNIVERSITETSBIBLIOTEKET
I TROMSØ
12 AUG 1993

Europeisk romsenter vil gi Tromsø satelitt-kontrakt

Fikk nei: Professor Hauke Trinks og Universitetet gir seg ikke.

I januar i år skjøt Professor Hauke Trinks og Universitetet i Tromsø gullfuglen: ESTEC, European Space Research and Technology Centre, tilbød Universitetet kontrakten på å utvikle et sensorsystem til bruk i satelitter. Alt lå til rette for et prestisjefyllt forskningsprosjekt som ville sette Nord-Norge og Universitetet i Tromsø på det høyteknologiske europakartet. Men den 7. mars kom kalddusjen: Professor Hauke Trinks og Universitetet i Tromsø fikk nei fra Norsk Romsenter i Oslo som styrer fordelingen av midlene til de

norske romprosjektene. Nå har det brutt ut full strid mellom Universitetet i Tromsø og Norsk Romsenter.

—Universitetet akter overhodet ikke å gi seg i denne saken, sier rektor Ole D. Mjøs til Utropia.— Vi setter alt inn på å tvinge Norsk Romsenter i Oslo til å endre sitt standpunkt. Avslaget er ikke begrunnet på en akseptabel måte. Dette er sentralisme og negativisme av verste slag. Om nødvendig kjører jeg saken for Stortinget, sier en sint og kampvillig Ole D. Mjøs

Se side 5

MEN OSLO SIER NEI

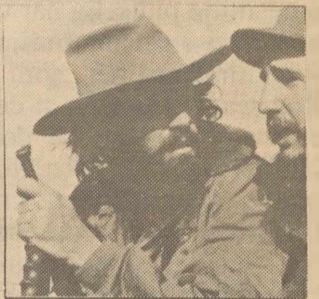
Tema:

Universitetet i Tromsø og FORUT satser i økende grad på forsknings samarbeid med Sovjetunionen. Forrige uke gjestet en sovjetisk delegasjon FORUT (bilde).

Side 8-9

Trøbbel

Fidel Castros cubanske revolusjon sliter med store problemer vår medarbeider besøkte Cuba i vinter.

Side 11

Suksessfestival

Den internasjonale studentfestivalen i Trondheim ble en ubetinget suksess. Studenter fra flere titalls land gletet seg over sosialt samvær og et innholdsrikt program

Side 3

—Studentpolitikere uten mål og mening

--Det er i dag helt tilfeldig hvilke saker som blir tatt opp, og hva som vedtas. Studentpolitikerne har ingen som helst enhetlig politisk holdning. Tommy W. Nordeng mener at studentpolitikken ved Universitetet i Tromsø er i dyp krise. Tommy Wessel Nordeng går inn for å ruste opp Studentrådet slik at det blir et sterkere og mer kompetent organ.

Side 6

Tommy Wessel Nordeng kritiserer studentrådet.

Kommer Chai Ling til Tromsø?

Side 7

Sentralstyring

I januar begynte den internasjonalt anerkjente vestyske forskeren, professor Hauke Trinks, i ny jobb ved Universitetet i Tromsø. Som professor er det en hovedoppgave å tilføre forsknings- og studiemiljøet interessante og utviklende prosjekter. Etter noen knappe uker i

L E D E R Tromsø hadde professor Trinks løst den delen av jobben på et vis ingen kunne ha forventet på forhånd: ESTEC, European Space Research and Technology Centre, ønsket svært gjerne å gi Hauke Trinks et utviklingsprosjekt ingen annen institusjon i Norge er kvalifisert for. Prosjektet ville medføre en eventyrlig styrking og utvikling på det aktuelle fagområdet. Det finnes ikke så altfor mange høyteknologiske forskningsprosjekter i Nord-Norge, og dette er absolutt et i toppklassen.

Kontrakten var faktisk klar til å undertegnes da professor Trinks og Universitetet fikk beskjed om at den ikke var relevant. Norsk Romsenter i Oslo ønsket kort og godt ikke å godkjenne prosjektet. Argumentene bak den beslutningen føyer seg ikke inn i rekken av grundige akademiske resonanser. De minner mer om den simple sorten man anvender når man ikke liker at et lite og forholdsvis ukjent forskningsmiljø plutselig har vel så gode kontakter i det internasjonale romforskingsmiljøet som en selv. Romsenteret hevdet at det ikke var mer midler igjen på den aktuelle budsjettposten. Men Norge har til gode 60 millioner kroner hos ESTEC etter de regler som gjelder for medlemsland som betaler kontingent til romfartsorganisasjonen ESA/ESTEC.

Romsenteret forlangte også at Trinks kunne bevise at prosjektet var industrirelatert. Det mener professor Trinks at han kan. Men etter at Romsenteret sa nei har pampebyråkratene i Oslo ikke hatt tid til å snakke i telefonen med professor Trinks. Hauke Trinks og hans studenter måtte faktisk kjøre til Narvik for å få huke tak i en av lederne i Romsenteret etter at han var ferdig med en forelesning og åpnet for spørsmål. Smidighet er ikke Romsenterets sterke side.

Rektor Ole D. Mjøs er ærlig og redelig sint og bruker uttrykk som "sentralisme". Det er absolutt et dekkende uttrykk. Den intellektuelle unntakstilstand som preger Romsenterets argumentasjon tjener ikke til noe annet enn å styrke betydningen av Piet Heins gullkorn; Å appellere til fornuften er verdens største slag i luften!

Den 28. mai får Trinks og hans industri-kontakter endelig audiens hos herrene i Oslo. Håpet er lysegrønt.

Hovedallmøtet - går det mot en langsom og pinefull død?

Av Elin Gundersen og Øystein Johannesen

Elin Gundersen og Øystein Johannesen, tidligere aktive studentpolitikere, stiller i dette innlegget spørsmålet: —Har Hovedallmøtet utspilt sin rolle? (Foto: Oddgeir Sagerup)

Hovedallmøtet (HAM) ved Universitetet i Tromsø i ferd med å dø en langsom og pinefull død? Har det mistet all sin legitimitet og tiltro i studentmassen? Vi er dessverre redd for at det er tilfelle. Uten å ta opp debatten om aktiv dødshjelp eller ikke, vil vi hevde at studentene i Tromsø nå bør vurdere HAM's framtid.

Som gamle studentpamper i Tromsø har vi lenge reflektert over hvordan studentdemokratiet fungerer, i dag som den gang vi startet på begynnelsen av 80-tallet. Et av de spørsmålene som har vakt størst oppmerksomhet og som ofte har vært gjenstand for diskusjon er Hovedallmøtet's framtid. Skal vi ha HAM som øverste studentorgan eller et urnevalg studentting? Skal vi la oss presse av Storting og departement til å nedlegge et av de fremste kjennemerker på et ungt og radikalt universitet? Hva er mest demokratisk - et direkte demokrati gjennom et allmøte hvor alle studenter har rett til å være med i beslutningene, eller et indirekte demokrati med Studentting og urnevalg?

Av og til kunne vi være bare noen få sjeler til stede når vi skulle velge representant er til Studentutvalg, NSU og samskipnadsstyret,

eller ta stilling til en eller annen viktig sak. Men når det ble reist forslag om å nedlegge HAM, da stilte studentene opp i hundretall for å forsvare Hovedallmøtet. Ordet demokrati ble like ofte nevnt som i opprøret i Øst-Europa det siste året, og studentpolitikere stilte på barrikadene som om det gjaldt liv eller død.

For ikke å framstå på samme måte som gamle AKPere som har tatt sine oppgjør med fortida i Dagbladets spalter i vinter, vil vi understreke at dette var en viktig debatt hvor studentene til slutt har vunnet en viktig seier, nemlig retten til fri organisering gjennom den nye universitetsloven og endring av velferdsloven. Slikt sett nytter det å sloss.

En fri organisering betyr likevel ikke at HAM eksisterer på luft og kjærlighet. Studentdemokratiet er aldri mer enn det deltakerne i demokratiet gjør det til, samtidig som det ikke eksisterer i et vakuum, men i en sammenheng.

Hva er så sammenhengen? Vi har i de siste åra opplevd at studenttallet ved Universitetet i Tromsø (UiTØ) har økt kraftig; siden 1985 er antallet studenter nesten fordoblet. Samtidig har ikke deltakelsen på HAM økt. Antallet framtrøtte de siste årene har med få unntak stagnert.

Vi er redd for at HAM skal bli redusert til en møteplass for studentpolitiske sekterister. Med dette mener vi at gjennomsnittsstudentene hverken får tilgang på informasjon eller adgang til innflytelse. Universitetet er nå så stort at det blir vanskeligere for den enkelte å påvirke politiske beslutninger gjennom et direkte demokrati. Hvis denne trenden fortsetter, vil den på sikt medføre at HAM begraver seg selv.

Vi ønsker likevel å bevare det direkte demokratiet, fordi det er den beste garanti mot "pampevelde." Vi tror at veien videre må gå gjennom instituttene. Skal det direkte demokratiet overleve, kan det bare skje gjennom en "samling i bønn", d.v.s. at ressursene settes inn på å styrke instituttallmøtene.

Samtidig må studentene ved UiTØ ha et felles øverste organ. Her kan vi bruke erfaringer fra Universitetet i Bergen. Der har de et studenparlament som studentenes øverste organ. Medlemmene i studentparlamentet er valgt fra sine instituttallmøter. Studentparlamentet har ansvaret for NSU-saker, samskipnadsaker og universitetspolitiske saker. På denne måten blir alle deler av studentpolitikken forent i ett organ. I det videre arbeidet med studentorganeringen i Tromsø, er det viktig å ivareta den fellesfunksjon som HAM har, slik at vi slipper den trippelorganeringen de andre universitetene har lidd under.

HAM's framtid må ikke diskuteres på de premisser blokkene i studentpolitikken setter. Denne diskusjonen må ikke enda en gang ende ut som et kretsmeesterskap i demokrati mellom radikale og konservative. Diskusjonen er et spørsmål om hvordan studentenes interesser beste kan ivaretas i framtida. Den er også et spørsmål om hvordan studentene best kan legitimere sine krav gjennom demokratiske beslutninger.

Vi har selv vært deltakere i denne debatten og kanskje ofte gitt HAM kunstig åndedrett. Gjennom vår studentpolitiske erfaring og dagens tilskuerplass må vi erkjenne at selv Hellige kyr kan bli modne for slaktebenken.

Ingen strid ved IMR

Av Arbeidsutvalget ved IMR

Det ble i UTROPIA 30. mars hevdet at sivilingeniørstudentene ved Institutt for matematiske realfag gjennomførte et kupp ved instituttets siste allmøte som førte til at de samme sivilingeniørstudentene har "overtatt alle sentrale tillitsverv" ved instituttet.

Studentenes arbeidsutvalg ved IMR ønsker å presisere følgende:

- Roy Østensens uttalelser til UTROPIA er hans egne, og ikke arbeidsutvalgets.
- Sivilingeniørstudentene har IKKE overtatt alle tillitsverv
- Det eksisterer ikke noen "studentpolitisk krigstilstand"
- Det har ikke vært planlagt eller innkalt til noe ekstraordinært allmøte

Vi ser på det som svært beklagelig at enkeltpersoner uttaler seg til UTROPIA og blir gjengitt på en måte som kan tolkes som en ut-

talelse på vegne av et helt arbeidsutvalg.

AU-IMR ser ikke på sivilingeniørstudentene som en politisk trussel, men som en integrert del av det totale studentpolitiske miljøet ved instituttet og universitetet.

Vi håper at dette har bidratt til å oppklare en del mulige misforståelser angående forholdet mellom sivilingeniørstudentene og de tradisjonelle realfagstudentene og ser frem til et fortsatt godt samarbeid.

Uttalelsen enstemmig vedtatt på AU-møte tirsdag 30.4.

Utopia er et organ for studentene ved Universitetet i Tromsø. Avisen kommer ut 10 ganger i året, og gis ut med støtte fra Studentsamskipnaden i Tromsø.

Redaksjonen er valgt på politisk uavhengig grunnlag.

Redaksjonens adresse er: Utopia - Studentavisa i Tromsø, Postboks 678, 9001 TROMSØ, Telefon (083) 44 283.

Ansvarlig redaktør: Arve Bartnes

Redaksjonssekretær: Bjørn Joachimsen

I redaksjonen: Britt Bakkehaug, Gry Berntzen, Asle Rønning, Arne Hauge, Geir Runar Karlsen, Tore Vik, Ole Jacob Hanssen (foto), Oddgeir Sagerup (foto), Morten Hansen (foto). EDB-konsulent: Kai Friis.

Lay-out: Arve Bartnes, Bjørn Joachimsen

Sats og ombrøking: Kai Friis og Roy Østensen

Trykk: Bladet Tromsø

Opplag: 4000 eksemplarer.

Annonsepris: kr. 4 pr.sp.mm. (Rabatt på store annonser.)

Neste annonsedeadline: 18. mai 1990

Neste nummer av Utopia kommer i slutten av mai

Spennende studentfestival

-- Lets hope that East and West can be the two wings of hope. For the earth, the children. For the future....

Ildsjeler fra styret i Studentsamfunnet i Trondheim (SiT) arrangerte siste helga i april "International Student Festival in Trondheim." Den samlet 500 deltakere fra utrolige 44 land, plukket ut blant over to tusen søkere. Hele Europa var representert, inkludert land fra baksiden av jernteppet. Men det faktum at studenter fra sovjet-unionen kunne møte opponenter fra Litauen på "meeting point café," til fredelig uenighet, forteller en del om den oppsmuldring av teppet vi er vitne til i dag.

Av Arne Hauge

Meeting point café var forøvrig et kjærkomment knutepunkt om man hadde avtalt å treffe noen av de utenlandske studentene man ble kjent med.

Unik

Festivalen ble åpnet av tidligere statsminister Gro Harlem Brundtland, og ble til fulle en eksotisk opplevelse for noen hver. Faktisk skiller den seg ut som svært unik i internasjonal sammenheng. Og setter viderer an tonen for et fredeligere Europa, der fordommer brytes ned, og erstattes av samarbeid. Øst og vest møtes i dag, og studentene spiller en sentral rolle.

150 arrangører sikret et første-klasses opplegg, der budet om en anstrengende, inntrykksrik og hektisk uke ble fulgt opp til siste sekund.

Gruppearbeid

"A changing Europe - what are the responsibilities of the students and their universities?"

Europa i forandring, - hovedtemaet for ISFiT-90, et tema som klarte å engasjere. Men også et meget omfattende:

"Communications in large crowds will never reach beyond the level of headlines; The few, rhetorical speakers starting out with pre-conserved conclusions - continuously adjusting their arguments to defend their Ultimate Idea!"

Arrangørene valgte derfor å dele hovedtemaet inn i ni "topics," som ble arbeidet med i grupper på omkring 20 personer.

En effektiv måte å arbeide på. Undertegnede hadde selv valgt topic 7; Environmental care - the ecologic crisis, men utvalget spente over viktige emner som samarbeid øst-vest, etiske aspekter ved utvikling av samfunn, universitetenes rolle og ansvar i formgivningen av det nye Europa, og nasjonal versus internasjonal identitet. Diskusjonene gikk friskt i alle fora, da det naturlig nok spiller inn om man er fra Finland, Malta eller Nepal.

Akademiske seminar

Torsdagen og fredagen løp det på dagtid fire seminarer parallelt. Disse ble stort sett holdt av NTH, og spente over et vidt faglig register. Fra historie via telekommunikasjon til database. Et av seminarene dreide seg om spørsmål i forbindelse med gen-teknologi, og var en særdeles informativ og interessant opplevelse, da den var meget kritisk, uten å bli overflattisk.

Alle studentene var riktignok ikke like fornøyd med seminarene, da det her som ellers hersket store forskjeller i pedagogisk evne fra innleder til innleder.

Kveldsmøter

Tre kveldsmøter ble holdt, og samlet mellom 600-1200 mennesker i hovedsalen på Studentsamfunnet. De liknet forøvrig på "lördagsmøtene" som Samfunnet i Trondheim med suksess arrangerer (savnes i Tromsø?).

Første møte dreide seg om menneskesamfunnet og bærekraftig utvikling. Det ble holdt tale av Erik Nord fra Norsk utenrikspolitisk institutt, og videre den kjente biologen Magnar Norderhaug fra Worldwatch Institute Norden.

Det andre møtet var det som trakk desidert mest folk, da det dreide seg om Europa i stor skala; "A Common European House."

Med talere som Konrad Bielinski fra Poland, og Ladislav Hejdanek fra Tsjekkoslovakia, ved siden av EFs ambassadør i Norge, Aneurin Hughes (fra Wales). En usedvanlig talefør mann, som visste å fortelle at EF har gode intensjoner.

European Communities (EF) tilnærming til land i øst-Europa ble drøftet. Det generelle inntrykket var at EF ble sett på som positivt, men at øst-Europa må være forsiktige med ukritisk suge opp kapitalismen. Det var dessuten frykt for at EF vil "kjøpe" kontroll over land som nå har en svak valutakurs, med de milliarder av kjøpesterke dollar som EF nå kan tenke seg å føre inn i disse landene (ifølge Hughes).

Siste møte tok for seg Europeisk kultur og litteratur, hvor den velkjente tyske forfatter Hans Magnus Eizenberger talte.

Sosialt

Gjennom hele uken var det full rulle i Samfunnet. Konserter innenfor rock, klassisk, pop og jam. Flere multimedia show, bl.a. David Chochrons "Norge Norge." Det var så håret reiste seg på oss nordmenn, og Egyptere, Spanjoler og Hollendere måpte der de ble bombardert av fjell og fjord og uvær.

Videre ble det holdt teaterforestillinger, utstillinger, videovisning og muligheter for å spille selv, om en ønsket det. Dessuten var hele uken krydret med uante muligheter for billige halv-litre.

Viktigst var likevel det sosiale samværet med mennesker fra andre land. Sjelden har så mange studenter lært så mye på så kort tid. ISFiT var en uforbeholden suksess, og vil bli avholdt igjen i 1992. Personlig kan jeg anbefale ISFiT på

Norske studenter på scenen under ett av de mange arrangementene.

Foto: Dag og Tid

det varmeste. For studenter som på en lettvinnt måte vil komme i kontakt med studenter fra for eksempel Algerie, Kina, Kanada, Øst-

Tyskland, Ghana, Romania eller Sierra Leone. Eller en av de 47 deltakerne fra Sovjet-Unionen. Eller kanskje knytte bånd til

deltakeren fra Togo. Mulighetene er der, for det var kun to deltakere fra Universitetet i Tromsø. Søk deg med neste gang!

Mackøl og måsegg på Hella

Kunne du tenke deg ovennevnte meny servert i billedskjønne omgivelser sør på Kvaløya? Da bør du sette av lørdag 19. mai til formålet.

Det er Studentsamfunnet i Tromsø som arrangerer "vårens vildeste eventyr" for medlemmer og andre interesserte studenter.

For de som ikke vet det kan vi

opplyse om at Hella er et av de mest populære utfartssteder i egnen sommerstid. Møtestedet for interesserte er Storhytta på Hella klokken 12.00 lørdag formiddag.

Hyttekos

Trenger du skyss kan du ta kontakt med Studentsamfunnet, som organiserer transport med privatbiler. Programmet blir som følger: Grillning, fiske, Mackøl og måsegg, hyttekos, overnatting, frokost og til slutt hjemreise. Samfunnet minner folk om å ta med fiskeutstyr, mat og drikke, varme

klær, liggeunderlag, sovepose, gitar(?) og hvis mulig ved/grillkull.

Påmelding

Turen blir arrangert uansett vær siden Studentsamfunnet leier en sor hytte. Foruten en eventuell spleising på bensinpenge er turen gratis. Forhåndspåmeldte får fortrinnsrett til leide senger. Studentsamfunnet står for salg av måsegg og forfriskninger.

For påmelding: Ring ett av følgende telefonnumre; 44916 (kontoret), 51192 (Gunnar), 74679 (Runar). Eller stikk innom kontoret i hovedgården

Skal du til Oslo i sommer og trenger et sted å bo?

Vi kan hjelpe deg!

Pris ca. kr 1200 for en mnd.

Ring eller skriv til:

Studentsamskipnaden i Oslo,
Studentboligene,
Sognsveien 85
0858 Oslo 8

Telefon
02 188334
eller
02 188339

Sosialtjenesten

Ta kontakt hvis du trenger råd og veiledning ved personlige og sosiale vanskeligheter eller studieproblemer som ikke er faglige. Du kan også be om informasjon av forskjellig art og få vite hvor du skal henvende deg i helse- og sosiale spørsmål og juridiske saker.

For norske studenter:
Sosialkonsulent Ann Torunn Olsen
Kl. 09.00 - 15.00 alle dager untatt torsdager.

Sosialtjenesten for foreign students:
Ane-Marie Hektoen
The office is open from 09.00 - 15.00 monday, tuesday and wednesday.
Appointment can be made either in person or on the telephone. Call 75 025.

Husk å benytte deg av HELSEFONDET, som gir deg delvis dekning av utgifter til tannbehandling, briller og linser, fysioterapi og andre helsemessige utgifter. Se etter reglementet som er oppslått på tavler rundt om på instituttene.

Psykolog: Henvend deg til sosialtjenesten vedrørende informasjon om psykologitjenesten.

STUDENTPRESTEN

Dagfinn Magnus er ansatt av Den Norske Kirke for å arbeide blant studenter og ansatte ved Universitetet og høgskolene i Tromsø. Presten er åpen for samtaler om religiøse-, personlige-, og sosiale problemer, samt faglig-teologisk rådgivning

Kontor i Breivika (IMR-biblioteket),
tlf. 44 097, priv. 58 065

Sør-Afrika - en varm potet

UiTø har fått i vranghalsen

Kronikk:

av Trond Dokken

I denne Kronikken ser Trond Dokken nærmere på Totalsaken og Universitetet i Tromsøs holdning til sanksjoner ovenfor Sør-Afrika. Trond Dokken var Studentutvalgsleder og Universitetsstyre-medlem under Totalstriden. Dokken var sentral i kampen mot "goodwillmidler" fra Total. Dokken er medlem av komiteen Universitetet i Tromsøs oppnevnte for å vurdere tiltak mot Sør-Afrika fra Universitetets side.

Høsten 1987 ble Universitetet i Tromsø gjennom fylkesmann Anders Aune tilbudt 5. mill. kr. av oljeselskapet Total Marin, til bygging av studentboliger, ørmerket studenter fra Finnmark. Dette som en naturlig konsekvens av departementets omlegging av "goodwill"-avtaler, hvor det ble henstilt til oljeselskapene om å kanalisere "goodwill"-penger direkte til mottaker i motsetning til tidligere hvor det i større grad gikk gjennom departementet, og hvor det var departementet som avgjorde plasseringen av støtten.

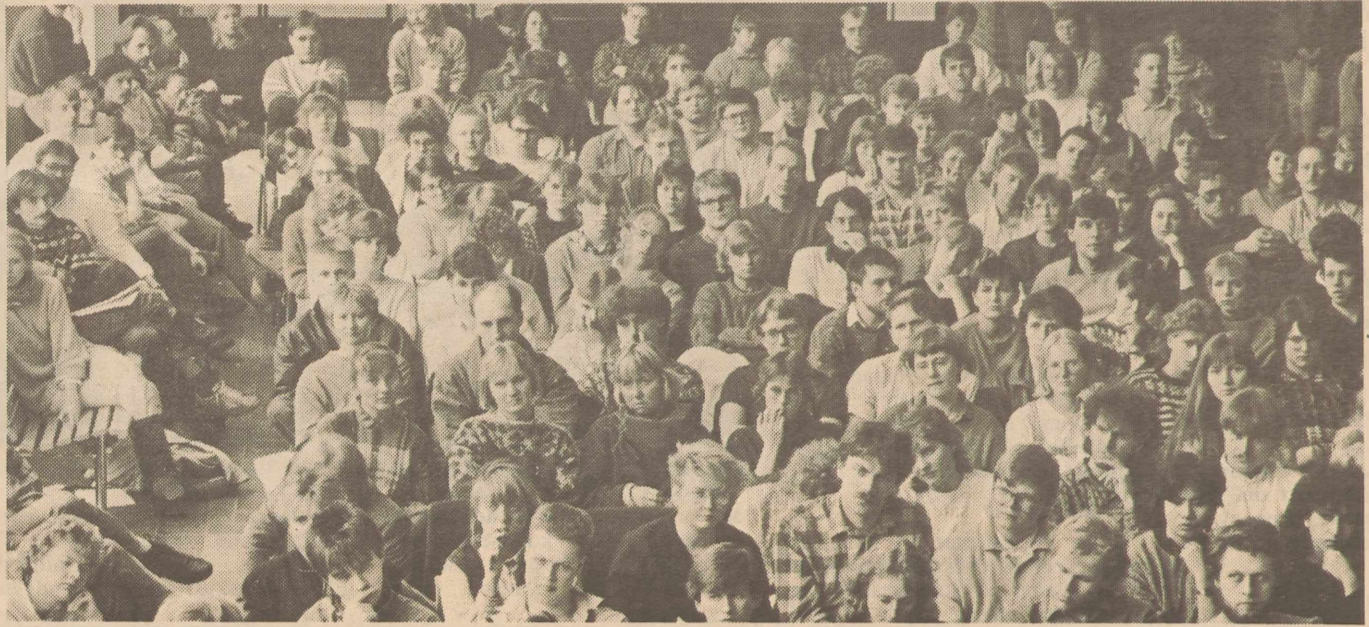
Gaver og engasjement fra oljeselskaper er ikke uvanlig, idet oljeselskapene vilje til aktiv støtte til ulike tiltak kan legges til grunn for tildeling av konsesjon på Norsk sokkel.

Samtidig med at disse pengene ble tilbudt UiTø, hadde det i lengre tid, med særlig oppfordring fra Fellesrådet for Sør-Afrika, pågått en boikott av oljeselskapet Shell for deres omfattende virksomhet i Sør-Afrika. En boikott som ble overprøvd for Namsretten, og kjent lovlig dersom andre selskaper med samme virksomhet også ble innlemmet i aksjonen. Som et resultat av denne kjennelsen ble ytterligere 5 selskaper innlemmet i boikotten, og herunder også oljeselskapet Total.

For å gi støtte til denne boikotten valgte studentene ved Universitetet i Tromsø med overveldende flertall og stor deltagelse på Hovedallmøtet, ikke å motta pengegaven fra Total.

Siden pengene var tilbudt universitetet ble dette styresak tidlig våren 88, hvor ledelsen ved universitetet også ønsket å klargjøre universitetets generelle syn på "goodwill" avtaler.

Med 8 mot 5 stemmer vedtok styret å ha en generell positiv holdning til "goodwill" avtaler, også innbefattet selskaper som ble oppfattet som selskaper med virksomhet i Sør-Afrika. Resultatet av dette vedtaket ble at Totalmidlene ble akseptert, men gitt et annet innhold da studentene hadde markert slik avstand til pengene. Fra først å være beregnet til bygging av studentboliger, ble det omdefinert til et studentstipend som

Totalsaken førte til en studentpolitisk mobilisering av dimensjoner. Her fra hovedallmøtet november 87. Foto: Bladet "Tromsø"

kunne søkes individuelt av den enkelte for studieopphold i Frankrike. I lang tid ble det vist liten interesse for dette stipendet, noe som kanskje var et resultat av at studentene gikk ut med en oppfordring til ikke å søke på stipendet. Etter dette har igjen disse pengene blitt tilbudt på ulike måter, uten at universitetet/Total så langt har hatt særlig suksess med å gi fra seg disse.

En fjær blir til fem høns

I behandlingen av denne saken ved UiTø har det aldri vært reist tvil om motivene for å boikotte Sør-Afrika. I større grad har det dreid seg om hvor langt våre aksjoner skulle ramme oss selv. For mange var det ikke vanskelig å støtte studentene i denne spesielle saken. Men ledelsen ved universitetet påpekte stadig konsekvensene av et nei i denne saken som igjen kunne innebære at andre ville bli tilbakeholdne i forhold til det å kanalisere "goodwill" til UiTø. Derfor valgte ledelsen og daværende rektor Narve Bjørge og fremme "Totalsaken" som en generell sak om "goodwill" avtaler til universitet. Resultatet av dette ble ikke lenger å ta stilling til oljeselskapet Total sin pengegave, men derimot til et udefinert antall kroner som enkelte presenterte som et være eller ikke være for universitetet i Tromsø.

Debatten i universitetsstyret viste klart at privatfinansiering av forskning og utdanning er vanlig, og at vi i stor grad allerede baserer universitetets økonomi på privat støtte utover bevilgninger fra departementet. Og gjennom vedtaket om "goodwill" avtaler legger universitetet opp til at privat kapital i enda større grad skal komme universitetet til gode.

Gjennom vårt vedtak har vi høylydt akseptert at dette finner vi oss i, og stiller oss mottakelig for alt som skulle tjene våre interesser - "i god tradisjonell universitetsånd".

Dessverre ble denne holdning om privatfinansiering uimottatt, av den grunn at denne debatten ble blandet inn i en ganske annen debatt, nemlig universitetets rolle i forhold til selskaper med virksomhet i Sør-Afrika.

Et annet vesentlig poeng, særlig i Narve Bjørge's argumentasjon, var hvor vi skulle sette grenser for hvor langt vi skulle gå m.h.t en boikott. I følge han skulle det ikke være universitetenes oppgave å avgjøre norsk boikottpolitikk. Særlig når de samme selskaper det her var snakk om ble regnet som lovlige

norske selskaper (og uavhengig av moderselskapet) av staten. Det å gå inn på en boikott av disse selskapene ville skape vanskelige grenseskiller for hvordan vi skulle behandle andre selskaper, som på en eller annen måte kunne spores tilbake til Sør-Afrika. Dette ville skape en uoversiktlig jungel av enkeltsaker, som til slutt ville gjøre oss handlingslammet, hevdet Bjørge.

Etter min mening lyktes universitetsledelsen å gjøre en sak som for studentene handlet om moral og solidaritet, til en sak som handlet mindre om Sør-Afrika, og desto mer om Universitetet i Tromsø. Og den ble gitt slike dimensjoner at de som hevdet noe annet var dømt til å tape. Har i denne sammenheng lyst til å sitere FAFO-rapport nr.61-1986, side 63.

"Overveielene omkring en boikott tar ikke utgangspunkt i om dette er lønnsomt eller ikke. En kan sikkert tenke seg ytterpunkter der lønnsomhetsbetraktninger spiller inn. Hvis en boikott betydde en økonomisk katastrofe ville det antageligvis påvirke opinionen. Hvis den på den annen side ikke kostet noe - eller ga gevinst -, ville det være et tap å ikke gjort det allerede. (I.-L. Eilertsen og C.E. Sculz; i Økonomiske sanksjoner mot Sør-Afrika)"

For universitetet sitt vedkommende handlet det trolig om å gi det hele en dimensjon av økonomisk katastrofe.

Look USA!

I USA finnes det eksempler på at det nettopp er universitetene som har gått i bresjen for sanksjoner mot Sør-Afrika. Så tidlig som i 1979 vedtok Berkeley som den første amerikanske by å avvike alle investeringer i Sør-Afrika. Dette etter press fra studentaktivister ved University of California i Berkeley. Utover på 80-tallet mobiliserte anti-apartheid bevegelser seg rundt om på flere universiteter å sette press på sine institusjoner om å selge aksjer i selskaper som gjorde forretninger med Sør-Afrika. Disse aksjoner fikk ringvirkninger slik at flere byråd og delstater gjorde tilsvarende vedtak. Av 350 amerikanske selskaper som anslagsvis hadde forretningsvirksomhet i Sør-Afrika i begynnelsen av 80-tallet, antas det i 1989 å være 225 selskaper som har trukket seg ut. Og dette særlig som en årsak av studentenes press på sine universiteter. Dette hevdes av Richard Knight, som er forsker ved American Committee of Africa i New York. Videre antas studentbevegelsen å være en nøkkelfak-

tor i det press som ble lagt på kongressen for å få opphevet Ronald Reagans veto mot Anti-apartheid loven (Comp-rehensive Antiapartheid Act) i 1986, som innebar innføringen av de strengeste sanksjoner fra USA mot Sør-Afrika noensinne.

For USA sitt vedkommende falt den amerikanske importen fra Sør-Afrika i tidsrommet 1983-1987 med nesten en milliard dollar, og eksporten i samme tidsrom med 1,5 milliard dollar. Et fall som svarer til en reduksjon på nær 50 % i begge tilfeller.

I tidsrommet 1977-1986 solgte 116 universiteter, 19 delstater og 83 kommuner aksjer for 25 milliarder dollar i selskaper med aktivitet i Sør-Afrika.

Dette kan sees i sammenheng med Norsk boikottpolitikk som på ingen måte kan hevdes å være like omfattende, og på langt nær hatt samme effekt. Selvfølgelig må en i vurderingen av dette se at Norge ikke var bundet opp i særlig handel med Sør-Afrika forut for innføringen av boikott av Sør-Afrika. Men kan likevel nevne at i tidsrommet 1987 til 1988 økte importen fra Sør-Afrika til Norge fra 54,7 mill.kr til 121,2 mill.kr. Og dette er etter at Norge vedtok lov om handelsboikott av Sør-Afrika.

Fra USA ser vi eksempler på at universitetene virker som en pådriver i eget lands boikottpolitikk, mens for UiTø's vedkommende legger vi oss på en definert Norsk boikott politikk. I USA ser en eksempler på at universitetenes betydning for selskapene blir viktigere enn å opprettholde handelskontakt med Sør-Afrika.

Holdningen i Norge til det å boikotte selskaper med virksomhet i Sør-Afrika er slik at vi gir oss selv en følelse av at dette er dumt og latterliggjørende, i motsetning til at det burde være selskapene som skulle ha denne følelsen av å bli utestengt fra et samarbeid med universitetene pga deres virksomhet.

Fortsatt boikott?

Alle som har fulgt med i hendelsene i Sør-Afrika det siste halve året kan se en markant forbedring i de svartes rettigheter, noe som løslatelsen av Nelson Mandela er symbolet på. Flere andre politiske fanger har etter 27 års fengsel blitt løslatt, og forbudet mot African National Congress (ANC) er blitt opphevet. Og videre synes det å være grunnlag for samtaler mellom president de Klerk og ANC, og heller ikke uten betydning er det at Namibia har gjennomført de første frie demokratiske valg

etter frigjøringen.

Men for Sør-Afrika's svarte befolkning er dette kun kosmetiske forandringer som ikke innebærer særlig forskjell fra den situasjon som har eksistert i lengre tid. Fremdeles opprettholdes untakstilstanden, politi og militær står fremdeles inne i svarte bydeler, fortsatt sitter politiske fanger arrestert og det er avslørt dødsskvadroner mot aktivister og kjente apartheid motstandere. Videre er det ingen forandring i den økonomiske fordelingen av goder i landet, og fremdeles har ingen svarte rett til deltagelse ved valg til landets parlament.

Derfor sees de forandringer som har skjedd i Sør-Afrika i sammenheng med at maktøverne i Pretoria har forsøkt å sette inn en del tiltak som skal få verdensopinionen til å oppheve de sanksjoner de har iverksatt overfor Sør-Afrika.

En omfattende sanksjonsstudie utført av samveldelandene har pekt på hvor sårbar den kriserammede apartheidpolitikken er. Særlig på grunn av landets høye utenlandsgjeld på mer enn 150 milliarder kroner. De Klerk har i denne sammenheng ikke lagt skjul på at de reformer som er iverksatt forhåpentligvis skulle føre til at sanksjonene ble avskaffet.

Så lenge det ikke er grunner til å hevde at apartheid-politikken i Sør-Afrika er opphevet finnes det heller ingen grunner til å oppheve sanksjonene mot landet. Og aller minst sett i sammenheng med at de opposisjonelle i Sør-Afrika på det sterkeste oppfordrer til sanksjoner. En opphevelse av sanksjonene nå ville være å ta alle forhandlingskort fra ANC og andre frigjøringsbevegelser i Sør-Afrika.

Med største respekt for rektor Ole D. Mjøs, så deler jeg likevel ikke hans oppfatning av at vi kanskje står fremfor en oppløsning av apartheidsystemet allerede til høsten (Utopia, nr.1/90). Dersom dette er et utsagn i pur optimisme skal jeg ta del i denne. Men dette forutsetter at verdensopinionen fortsatt er villig til å gi sin fulle og hele støtte til opposisjonen i Sør-Afrika. Jeg frykter dette kan bli vanskelig når en allerede ser at England som det første land opphever boikotten av Sør-Afrika.

Sett i lys av alt dette skulle det ikke være grunner for at universitetet i Tromsø ikke skal fortsette å skape debatt og holdninger om forholdene i Sør-Afrika. Og i dette ikke være redd for at vi trekker begrepet boikott lenger enn det som er vanlig norsk boikottpolitikk.

Blir nektet prestisjeprosjekt

I januar i år skjøt Professor Hauke Trinks og Universitetet i Tromsø gullfuglen: ESTEC, European Space Research and Technology Centre, tilbød Universitetet kontrakten på å utvikle et sensorsystem til bruk i satellitter. Alt lå til rette for et prestisjefyllt forskningsprosjekt som ville sette Nord-Norge og Universitetet i Tromsø på det høyteknologiske Europakartet. Prosjektet ville heller ikke koste Universitetet eller Norge fem flate øre. Norge er medlemsland i The European Space Agency (ESA), som ESTEC er en del av. Som medlem av ESA har Norge tilgode 60 millioner kr av innbetalte "fair-return" midler. Men den 7. mars kom kalddusjen: Professor Hauke Trinks og Universitetet i Tromsø fikk nei fra Norsk Romsenter i Oslo som styrer fordelingen av midlene til de norske romprosjektene.

Av Arve Bartnes
og Oddgeir Sagerup (Foto)

Nå er det brutt ut full strid mellom Universitetet i Tromsø og Norsk Romsenter. Og mens Universitetsledelsen og rektor Ole D. Mjøs bruker all sin innflytelse i de politiske miljøene for å få Næringsdepartementet og minister Petter Thommassen til å gripe inn ovenfor Norsk Romsenter, renner tiden ut for professor Hauke Trinks og hans studenter, som øyner en enestående sjanse til å delta i gjennomføringen av et faglig uhyre verdifullt prosjekt. Opprinnelig ønsket ESTEC at Trinks skulle begynne allerede i mars, og nå er det snart sommer. Så langt har ESTEC vært tålmodig. Det er nemlig ingen andre aktuelle kandidater til prosjektet i Norge. Hvis ikke Tromsø får det, går det til utlandet...

Kapasitet

Årsaken til ESTECs interesse for Universitetet i Tromsø heter Hauke Trinks. Den vest-tyske professoren er en internasjonal kapasitet når det gjelder elektronikk og måleteknikk. Før Trinks kom til Tromsø var han professor ved Technische Universität Hamburg-Harburg, hvor han de siste åtte år har vært med på å bygge opp denne institusjonen fra grunnen av. Før han kom til Tromsø ledet han en forskningsgruppe på omlag 25 personer som jobbet mye med teknologisk romforskning. Hauke Trinks har et etablert kontaktnett som omfatter både europeiske og amerikanske romforskningsorganisasjoner og de viktigste romrelaterte industriskapene. På sitt felt beskrives han som en fagressurs Norge ellers knapt kan oppvise maken til.

Satellitt-del

1. januar i år ble professor Hauke Trinks ansatt som hovedansvarlig for fagretningen elektronikk og måleteknikk. Dette innebærer bl.a. at Trinks skal bygge opp og utvikle sivilingeniørutdanningen ved Institutt for Matematisk realfag (IMR).

--Da jeg kom til Tromsø kjente jeg til at ESTEC hadde et problem i

sammenheng med sitt SAT2-prosjekt. De lette etter et kompakt elektronisk sensorsystem som kunne måle og overvåke forurensningene av satellittens solceller og antenner, samt overvåke tilførsel av drivstoff til motorene og restdrivstoffbeholdningen. Jeg mente dette måtte være et spennende og utviklende prosjekt for Universitetet og dets studenter. Og siden jeg hadde i oppgave å bygge opp et høyteknologisk fagmiljø på området tok jeg kontakt med professor Jan Trulsen ved IMR. Han ble meget begeistret, og dermed tok jeg kontakt med ESTEC, sier Hauke Trinks til Utopia.

Det resulterte i at en tremanns delegasjon fra ESTEC kom til Tromsø for å se på forholdene. Sammen med sine studenter presenterte Trinks Universitetet i Tromsøs forslag til å løse oppgaven. Besøket ble en suksess, og i mars var kontrakten mellom ESTEC og Universitetet klar til undertegning. En fjær i hatten til Trinks, men også til studiemiljøet og Universitetet: Det velkjente tyske storkonsernet MBB's forslag til løsning ble forkastet av ESTEC. Det var ikke bra nok og var i tillegg vel dyrt.

Ideell

ESTEC vil slå to fluer i en smekk hvis Tromsø får prosjektet. Gjennom sine tidligere erfaringer med Hauke Trinks vet de at oppgaven vil bli løst på en forbeholdlig måte og samtidig kan ESA/ESTEC få kanalisert tilbake midler som Norge har betalt til organisasjonen, mot å få returnert ca 70 prosent i form av kontrakter til norsk industri. Norge har i dag oppdrag for 60 millioner kr utestående i "fair return-midler".

Avslag

Prosjektet som i utgangspunktet skal løpe over tre år har en ramme på 9 millioner kroner. Leveranser fra industri vil representere en økende andel av prosjektmidlene over denne perioden. Alt var klappet og klart da Norsk Romsenter kom med sitt avslag.

Professor Hauke Trinks og hans studenter håper at Norsk Romsenter vil bli presset til å endre sin holdning til satellittprosjektet.

Kjører saken til Stortinget

--Norsk Romsenters nei til å godkjenne professor Hauke Trinks prosjekt er totalt meningsløst. Universitetet akter overhodet ikke å gi seg i denne saken. Rektor Ole D. Mjøs setter alt inn på å tvinge Norsk Romsenter i Oslo til å endre sitt standpunkt. --Avslaget er ikke

begrunnet på en akseptabel måte. Dette er sentralisme og negativisme av verste slag. Hvis ikke Norsk Romsenter stikker fingeren i jorden og sier ja, så vil jeg om nødvendig kjøre saken inn for Stortinget, sier en sint og kampvillig Ole D. Mjøs til Utopia.

Av Arve Bartnes

For fire uker siden reiste en delegasjon fra Universitetet til Oslo for å legge saken fram for Næringsdepartementet og minister Petter Thommassen. Norsk Romsenter er underlagt Næringsdepartementet, og har mandat til å godkjenne og velge ut hvilke prosjekter som skal få "fair return-midler" fra The European Space Agency (ESA). Så langt har man ikke mottatt signaler som tyder på at besøket har båret frukter.

Tyve mil

I Universitetetsmiljøet er det stor skepsis til Norsk Romsenters framgangsmåte ovenfor professor Hauke Trinks. Romsenteret beskrives som en "stat i staten", som ikke uten videre blir begeistret når et lite men pågående forskningsmiljø presser seg på og vil spise kirsebær med de store. Etter at avslaget kom den 7. mars har det omtrent vært umulig for Trinks å komme i kontakt med representanter for Senteret. De har hverken hatt tid til å komme til Tromsø for å drøfte saken, eller tid til å ta imot besøk fra Tromsø. Norsk Romsenter har heller ikke hatt tid til å svare på Telefaxer. Da representanter fra Senteret deltok på Teknologidagene i Narvik i slutten av april kjørte Hauke Trinks og noen studenter ens ærend de tyve milene for å kunne diskutere saken med industrikoordinator, John Skovholt. Da Skovholt var ferdig med sin orientering og åpnet for spørsmål tok Trinks og flere studenter ordet etter tur. Representanter fra norske romteknologibedrifter som Utopia har snakket med betegner den påfølgende debatten som "opphevet".

Industri

Norsk Romsenters hovedargument for å si nei til prosjektet er at det ikke har stor nok industriinteresse. John Skovholt sier til Utopia at en forutsetning for å få

Rektor Ole D. Mjøs akter ikke å gi seg.

godkjent prosjekter at de er industrirelaterte. --Universitetet i Tromsø kan ikke dokumentere at norske romteknologiske bedrifter har fått interesse for prosjektet. I henhold til våre retningslinjer kan vi ikke godkjenne rene forskningsprosjekter. Derfor avslaget. Vi kan bare beklage. Skulle det dukke opp helt nye momenter kan selvsagt det endre seg, sier John Skovholt.

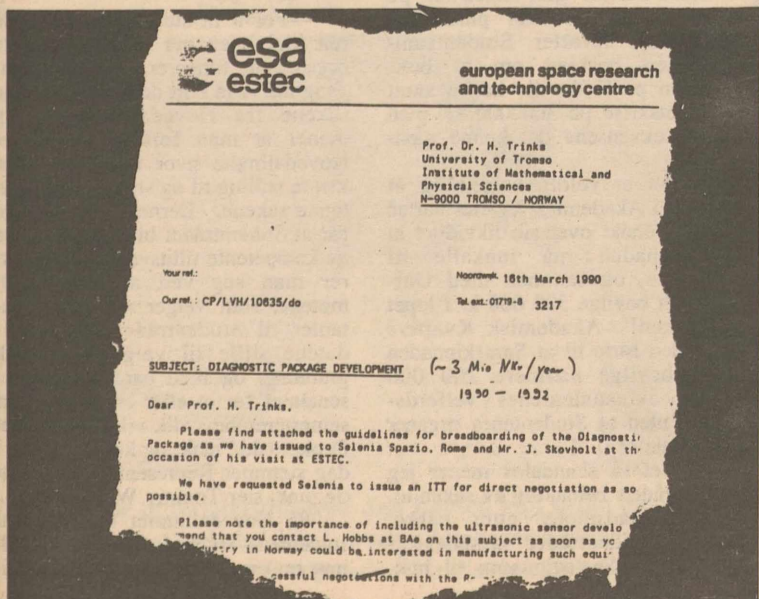
Sviktende grunnlag

Universitetet i Tromsø mener at de momentene Skovholt etterlyser ble dokumentert i det brevet Universitetet sendte Romsenteret etter å ha mottatt avslaget. --Selv om prototypen vi skulle utvikle skulle fly på SAT2 har ESTEC informert oss om at det planlegges å la sensorsystemet bli standard på flere framtidige satellitter. Derfor

mener vi at prosjektet har nettopp et betydelig industripotensiale for gjentatte leveranser av systemet fra norsk industri, slik Norsk Romsenter krever. Det er også viktig å være klar over at den delen vi håper å få utvikle er interessant i en internasjonal sammenheng. F.eks etterlyser British Aerospace en slik komponent til sin INMARSAT, sier Hauke Trinks til Utopia.

Kontakter

--Flere norske romteknologiske bedrifter er interessert i å delta i vårt prosjekt. Særlig Prototec i Bergen og EIDEL på Eidsvoll er nå meget interesserte. Sammen skal vi legge fram våre planer for Romsenteret den 28. mai. Dette må da holde for Norsk Romsenter, under professor Hauke Trinks.

Faksimilie av ESTEC's prosjektkontraktplan

Student-
poletikken:

Kriserammet

Studentutvalgsleder Tommy W. Nordeng kritiserer Studentrådet.

—Spekulerer i rasisme

Den saken på Hovedallmøtet nå torsdag som har fått mest forhåndstale er uten tvil innstillingen til nytt reglement i studentpolitikken.

En annen sak er at problemstillingen presentert på hele første-siden av "Bladet Tromsø" ikke akkurat var preget av nøkternhet: Overskriften "Student-nei til samer og negre" satte sinnene i kok i stud-

entretser, ikke minst hos de to som ble intervjuet i avisen, Janne Hansen, leder i Samisk Studentforening (SSSR) i Tromsø, og Sadique Isahaku, leder i Foreign Students Union (FSU). De ble kontaktet av "Tromsø" etter at Studentutvalget foreslo overfor Studentrådet at de to foreningene ikke skulle få en representant med stemmerett i Studentrådet. Studentutvalget mente at ingen særorganisasjoner hadde rett til representasjon i et organ hvor medlemmene velges av Instituttallmøtene. Men SSSR og FSU mener en slik rett er gitt av studentenes høyeste organ, Hovedallmøtet.

—Artikkelen i "Tromsø" var grei nok, men på forsiden spekulerte avisen i rasisme-problematikk for å selge bladet. Studentutvalget og SSSR er saklig uenige. Vi vil på Hovedallmøtet kjempe for at SSRs rett til en plass i Studentrådet blir reglementsfast, sier Janne Hansen. Heller ikke Sadique Isahaku har sans for "Tromsø"s grunnløse spekulasjon i rasisme. Han beklager bruken av ordet "negre" i overskriften. —FSU består ikke av "negre". Alle utenlandske studenter utenom de nordiske kan være med i FSU. Vår neste leder er f.eks. amerikaner og hvit.

—Vi er saklig uenig, sier Janne Hansen, Tommy W. Nordeng og Sadique Isahaku.

Foto:
Ole Jacob
Hanssen

Studentpolitikken ved Universitetet i Tromsø er i dyp krise. Det mener studentenes fremste tillitsvalgte, studentutvalgsleder Tommy Wessel Nordeng, som bruker storslegga mot studentpolitikkerne.

Av Arve Bartnes og
Oddgeir Sagerup (Foto)

—Det er i dag helt tilfeldig hvilke saker som blir tatt opp, og hva som vedtas. Studentpolitikkerne har ingen som helst enhetlig politisk holdning. Og dette er ikke bare studentpolitikernes problem. Studentene i Tromsø har, sammenlignet med andre universiteter, tradisjonelt hatt stor innflytelse og medbestemmelserett på Universitetet og i Studentsamskipnaden. Når studentpolitikken ikke fungerer, får det konsekvenser for hver enkelt student. Særlig når det gjelder de viktigste studentpolitiske sakene, sier Tommy W. Nordeng.

Kritikk

Bredsidene fra Studentutvalgslederen er i all hovedsak rettet mot Studentrådet. Studentrådet (SR) er sammensatt av representanter fra hvert enkelt institutt, og kalles populært for studentenes "Storting". Studentutvalget (SU) er valgt på Hovedallmøtet og er studentenes "regjering". Når Tommy W. Nordeng nå går ut med knallhard kritikk mot Studentrådet skyldes det først og fremst Studentrådets behandling av husleieøkningen i Samskipnaden, Akademisk Kvarter og ikke minst bråket rundt Reglementskomitéens innstilling. De to sistnevnte sakene skal behandles av Hovedallmøtet på Torsdag.

—Det er fortvilet å oppleve gang på gang hvordan det innflytelsesrike Studentrådet faller igjennom både profesjonelt og politisk. Særlig siden det er økende interesse for studentenes situasjon blant landets politikere. Studentutvalget har i løpet av vinteren fått besøk av flere stortingsrepresentanter som vil drøfte studentpolitikk. Vi blir tatt seriøst nå. Hvis dette skal fortsette må studentpolitikkerne skjerpe seg, sier Tommy W. Nordeng.

Akademisk Kvarter

Særlig når det gjelder Studentrådets framgangsmåte når det gjelder de store økonomiske problemene i universitetsbokhandelen Akademisk Kvarter mener Tommy W. Nordeng at Studentrådet er på viddene. I den saken gikk Studentutvalget på et sviende nederlag i Studentrådet.

Kort fortalt går saken ut på følgende: Dagen før påske gir Akademisk Kvarter Studentsamskipnaden beskjed om at bokhandelen pr 17/4 ville ha en akutt likviditetskrise på 300 000 kr. med de konsekvensene det kunne medføre.

—Det er veldig beklagelig at ledelsen i Akademisk Kvarter har så dårlig oversikt over sin likviditet at Samskipnaden må innkalle til krisemøte, og sammen med Universitetet bevilge 300 000 kr i løpet av påsken! Akademisk Kvarterets opptreden førte til at Samskipnaden måtte bevilge nærmere 200 000 kroner av studentenes velferds-penger uten at Studentenes organer fikk uttale seg.

— Vel så skandaløs mener jeg Studentrådets behandling av saken er. I Studentrådsmøtet etter påske, godtok Studentrådet krisebevilgningene fra Samskipnaden til bok-

handelen. En ting er at Studentrådet ikke ville kritisere det som skjedde. En annen ting er det at Studentrådet sa ja til at 100 000 kr av støtten fra studentenes velferdsorganisasjon Samskipnaden skulle gis i direkte driftsstøtte. Disse pengene, i motsetning til de 100 000 som ble gitt i lån, vil studentene aldri se igjenn.

Universitetets ansvar

Men det verste i denne saken, ifølge Tommy W. Nordeng, er at Studentrådets med sin opptreden har fritatt Universitetsledelsen og Universitetsstyret fra å ta denne saken opp på et prinsipielt grunnlag. Studentene har alltid kritisert dagens ordning hvor studentene selv, gjennom sine samskipnaders bokhandlere, må skaffe til veie faglitteraturen. I Tromsø er man igang med en prosess som kan føre til en viss samordning mellom Samskipnaden og Universitetet når det gjelder å løse velferdsoppgaver for studentene. Universitetsledelsen har også erkjent sitt ansvar når det gjelder bokhandelen. Holdningen til Universitetsledelsen, med rektor Ole D. Mjøs i spissen, er unik på landsbasis. Samtidig er det studentpolitikernes plikt å sørge for at det ikke bare blir med prat og de store ordene... Det er av avgjørende betydning at studentene presser på.

Trippelrolle

På den bakgrunn er sikkert Universitetet godt fornøyd så langt; Assisterende universitetsdirektør, Jan Larsen, satt på tre sider av forhandlingsbordet. Larsen sitter i styret for Akademisk Kvarter, han er Universitetets representant i Samskipnasstyret og han har en sentral posisjon i Universitetets administrasjon. I virkeligheten var det Universitetet som vant i Studentrådet. Med Studentrådets avgjørelse slapp Universitetets ledelse og styre å ta en prinsipiell debatt om hvordan man skal forholde seg til ansvaret for å skaffe bøker i praksis. I år gav Universitetet midler til Akademisk Kvarter, men hva med neste år? Man kan ikke på den ene side forlange at Universitetet tar mer ansvar når man i sine vedtak fratar dem det! Denne prinsipielle meget viktige problemstillingen forstod altså ikke flertallet i Studentrådet, sier en sint Tommy W. Nordeng.

—Det er også klanderverdig at styret i Samskipnaden ikke informerte Studentutvalget om saken før Studentrådsmøtet. Studentutvalget er tross alt det saksforberedende organet!

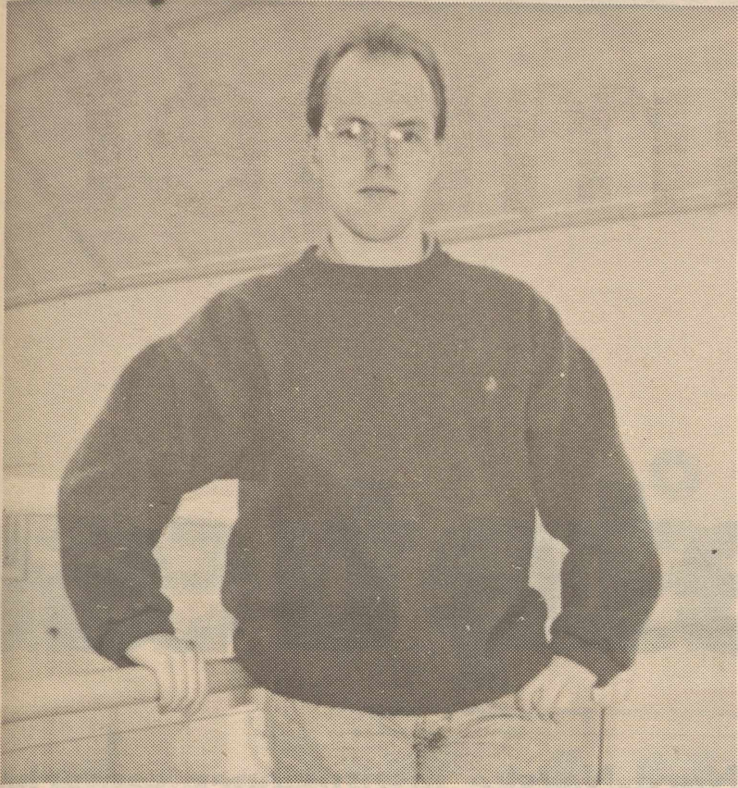
Husleien opp

En annen sak Tommy Wessel Nordeng irriterer seg over er at Studentrådet godtok Samskipnadens ønske om å øke husleien med 9 prosent. Jeg gikk inn for å gjennomføre en husleieaksjon i protest mot økningen. Også det vendte Studentrådet tommelen ned for.

Kompetanse

—For å få studentpolitikken på rett kjøll igjen må vi få et øverste organ som fungerer. I første omgang må vi få bort de mindre viktige sakene fra Hovedallmøtet. Jeg mener at man fortsatt må ha et Hovedallmøte hvor alle studentene kan ta stilling til og stemme i de viktigste sakene. Demest må vi sørge for at Studentrådet blir satt sammen av kompetente tillitsvalgte. Det sikrer man seg ved at Instituttallmøtene, som velger sine representanter til Studentrådet, lar kandidatene stille til valg på politisk grunnlag, og ikke bare som representanter for et eller annet lugubert semesteremne. Slik vil Studentrådet få økt både makt og kompetanse. I dag stemmer Representantene i hytt og pine, sier Tommy W. Nordeng.

På Hovedallmøtet torsdag skal studentene stemme over forslag til nytt reglement i studentpolitikken.

Styreleder Dag Digernes: —Vi måtte kjøpe oss tid.

Nødløsning

--Enhver annen bedrift ville ha begjært seg konkurs eller innledet gjeldsforhandlinger. Det er Styreleder i Studentsamskipnaden Dag Digernes' kommentar til "påskethrilleren" rundt Akademisk Kvarters akutte likviditetskrise.

--Situasjonen var så økonomisk anstrengt at Akademisk Kvarter trengte 300 000 kr før 17. april. Den datoen forfalt en rekke store regninger, bl.a til Forlagsentralen, som det ikke fantes dekning for. Da jeg ble orientert om dette dagen før påskeferien innkalte jeg til et uformelt "krisemøte" hvor representanter fra Akademisk Kvarter, bokhandelens styre, Universitetsledelsen og Samskipnaden møtte. Det var stemning for å gi nødhjelp. Første dag etter påskeferien kontaktet universitetsdirektør Harald Overvaag Samskipnaden og opplyste om at Universitetet ville gå inn med 175 000 kr, hvorav 100 000 i driftsstøtte og resten i ettergivelse av betaling av renholdsarbeid osv. Uten styrevedtak bevilget Samskipnaden 100 000 i driftsstøtte og 100 000 i lån, som en nøddaksjon for en bokhandel som i utgangspunktet var

konkurstruet.

Dag Digernes tilbakeviser kritikken studentutvalgsleder Tommy W. Nordeng kommer med i dette nummeret av Utopia angående Samskipnadens og Studentrådets behandling av saken.

—Vi måtte gi strakstilskudd for å kjøpe oss tid. Hvis ikke kunne det gått riktig ille, og da ville Samskipnaden risikere å tape sine store investeringer i Akademisk Kvarter. Det stemmer heller ikke at studentene gjennom Studentrådets vedtak har mistet sjansen til å presse Universitet til å ta ansvar. Universitetet har bare gitt støtte som er beregnet å holde ut året. Hvis problemene i Akademisk Kvarter ikke løses, er saken minst like aktuell igjen over nyttår. Denne gangen mener jeg hverken Samskipnad eller Studentråd hadde noe valg, sier Dag Digernes.

—Usaklig kritikk

—Tommy W. Nordengs kritikk av Studentrådet slår tilbake på oss i Studentutvalget og lederen selv. Studentrådet hadde nemlig ikke forutsetninger for å gjøre noe annet vedtak enn det som ble gjort på møtet etter påske. Siden SU er det saksforberedende organet var også SU ansvarlig for at vedtaket ble gjort på sviktende grunnlag. Når hverken jeg eller de andre i SU kjennte til realitetene i denne saken, dvs. at de omstridte 100 000 kronene allerede var bevilget, burde

aldri saken blitt behandlet av Rådet før relevante sakspapir og forslag til vedtak lå på bordet, sier Roy Østensen til Utopia.

—Problemet i studentpolitikken ligger først og fremst i manglende tillit mellom SU og SR. Vi må først prøve å bygge opp en gjensidig tillit mellom det beslutende organet og dets arbeidsutvalg. Først da vil SR bli et kreativt organ i studentpolitikken. Tommy W. Nordengs sviende kritikk tjener ikke til dette.

Assisterende univesitetsdirektør Jan Larsen kan smile fornøyd: Sammen med styreleder Jan Larsen i Akademisk Kvarter og styremedlem i Studensamskipnaden Jan Larsen fikk han det som han ville i Studentrådet. Foto: Oddgeir Sagerup

KOMMER CHAI LING?

Universitetsledelsen har inndirekte vært i kontakt med vår æresstudent Chai Ling. Via brev og telefax er hun blitt informert fra Universitetet i Tromsø om at hun er utnevnt til vår æresstudent. Chai Ling oppholder seg skjult i Frankrike og hviler ut etter flere måneder på flukt i Kina. Svaret på invitasjon vil først komme i midten av mai.

—Hun er invitert til å komme når som helst. Vi håper hun kan komme til åpninga av universitetsåret den 3. september, sier Jo Høyer til Uniternt. Da skal vi uansett markere æresstudenten vår på en skikkelig måte. Styrevedtaket er også et uttrykk for støtte til den kampen som de kinesiske studentene fører for menneskeverd og demokratiske rettigheter. Vi er klar over at Chai Ling er forfulgt av de kinesiske myndighetene i utlandet.

Chai Ling: Fra Den Himmelske Freds Plass til Tromsø?

Hun trenger tid til fysisk å komme seg etter flukten fra Kina. Dette vil avgjøre om og eventuelt når hun kan komme, sier informasjonssjef Jo Høyer.

I brevet til Chai Ling heter det også at representanter for Universitetet i Tromsø ønsker å møte henne i Paris så raskt som mulig. Studenttinget i Oslo har

invitert henne til Oslo etter at hun har vært i Tromsø. Chai Ling vil søke om politisk asyl i Frankrike, men det er i dag usikkert om hun kan være i Frankrike eller ikke.

—Vi har flere ganger vært i kontakt med Frankrike, men vi vil ikke kunne få noe svar på henvendelsen vår før i midten av mai, sier Jo Høyer.

Summary

The Nations Meet

By Maureen Kidd

—Lets hope that East and west can be the wings of hope. For the earth, the children, the future...

Idealists from the board of Studentsamfunnet in Trondheim arranged "International Student Festival in Trondheim" the 17th through the 22nd of April, 1990. Five hundred participated from forty-four countries. The fact that students from the Soviet Union can meet for peaceful dis-

agreement with students from Lithuania at "Meeting Point Cafe" says a bit about the changes we are witness to these days.

Unique

The festival was opened by former PM Gro Harlem Brundtland and was full of exotic experiences for all. It set the tone for a more peaceful Europe, where prejudices fall to cooperation.

There were three evening meetings which were similar to Studentsamfunnets "lordagsmøtene". They covered the following topics; Human Society

and Development, A Common European House, and European Literature and Culture.

Social

The week was scattered with concerts, theater performances, exhibitions, video shows, and opportunities to perform oneself as well. This was topped off by unbelievable quantities of cheap beer.

Most important was the social meeting of students from many countries. The Festival will occur again in 1992. Personally, I can highly recommend the Fest.

Preparing For Power!

--We have now come far enough in our struggle that we can say to ourselves and the world that we can see the light at the end of the tunnel. It is no longer just a flickering light, but a clear light, says Thandi Rankoe, ANC's representative in Norway, to Utopia. The ANC requests continued boycotts and isolation of apartheid. They also would like educational institutions to help with expertise...expertise which will be needed when the white minority-regime falls.

Now we are looking for ways for our students to get out of South Africa. We would like to have exchange programs which can offer students the possibility to see what happens out in the world and give them expertise to use when they return to South Africa and help their people, says the ANC representative. We have discussed this very seriously with the Norwegian authorities the last two months.

Exchange

Educational institutions should pressure the Ministry of Education in order to have an exchange program with South Africa set up. We really need such a program. It would make a great difference if our youth could

see other systems. I thinking about a program through which black South Africans could come for 6 weeks or 2 months.

The poor educational system for blacks in South Africa and the rising number of young refugees is the reason the ANC has its own school, Mahlangu Freedom College in Tanzania. Yearly support from Norway for this school is about 25 million crowns.

Where are the changes everyone is talking about?

South Africa is one of the world's richest countries. But you will find that our children, actually the whole black population is starving in the midst of plenty. Children sleep under abandoned cars, find food in garbage cans. And

we're talking about a civilized society!

Thandi Rankoe has seen a lot. She left her homeland in 1961 after being jailed and followed because of work with a professional organization and with the political newspaper "New Age". Since then she has worked with the ANC in many neighboring countries. She has seen close friends die in the fight against apartheid. In 1985, she worked for ANC in Botswana, but survived the South African terror-attack on the ANC office that year. Twelve of her fellow employees were killed. She has been ANC's representative in Norway since 1988 and enjoys her work. She has a daughter in Oslo. After 29 years abroad, she wishes, as many, to return home.

TEMA del 2

TEMA del 2

Universitetet i Tromsø ligger i et spennende område av verden. Med den opptining glasnost fører til, øker mulighetene for samarbeid over grensene. Universitetet i Tromsø og FORUT satser på vitenskapelig samarbeid med blant annet vitenskapsakademiet på Kola.

Universitetet sa

Tatyana Victorvskaia, Zinaida Netshmir og Nikolai Peshev besøkte FORUT.

Nord-Norske institusjoner samarbeider med institusjoner på Kola-halvøya. Blant annet som Troms Maritime Høyskole, det nordnorske forsknings- og utviklingsstiftelsen Nordlandsforskning og Forskningsstiftelsen i Tromsø (FORUT). FORUT har et omfattende samarbeid med Vitenskapsakademiet på Kola.

Av Tore Vik

—Forskningssjef Knut Heen: Hva går dette samarbeidet ut på ?

—Vi har tre prosjekter: Analyse av handel mellom Nord-Norge og Kola-halvøya, bioøkonomisk flerbandsforvaltning av fellesressursene i Barentshavet åpning av Nordøstpassasjen for kommersiell trafikk. I forbindelse med det første prosjektet har vi nå besøk av en sovjetisk delegasjon. Foreløpig går arbeidet ut på å lage en skisse av forholdene slik de er i dag, og hvilke muligheter dette gir for handel.

—Er det en mulighet for å bygge ut et samarbeid som kan gi et alternativ til EF for nordområdene ?

—Det er for tidlig i forskningsarbeidet til å si noe om framtidssiktene. Det vi kan si er at disse regionene er ganske like. Viktigste produkter fra Kola er som for Nord-Norge fisk og mineraler. Når det

gjelder konsumgoder, prøver vi å selge til hverandre. Pomoter selges mellom Nord-Norge og områdene rundt Kvitesjøen hadde et grunnlag. Områdene rundt Kvitesjøen har trevirke å selge. Forskjellen mellom de to regionene som vi tar Arkangelsk-regionen og Kola er i bildet.

Fins det muligheter for samarbeid om utnyttning av ressurser på Kola ?

—Russerne er interesserte i å utvikle venture-prosjekter, der de har ressurser, lokaler og arbeidskraft. Vestlige bedrifter stiller med kapital og utstyrsutstyr. Fortjenesten blir delt mellom partene f.eks etter opplysningskontrakter. Et problem er risikoen for disse bedriftene.

—Er det markedsbegrensninger mellom de to regionene ?

—Den viktigste begrensningen er at ressursgrunnlaget er

Forsknings-samarbeid for økt nordnorsk handel

I disse dager har en delegasjon av økonomiforskere fra det Sovjetiske Vitenskapsakademiet på Kola gjestet Tromsø. Besøket er et ledd i et samarbeid mellom akademiet og forskningsstiftelsen FORUT ved Universitetet i Tromsø, i et forskningssamarbeid for å øke nordhandelen, mellom Norge, Sovjet, Sverige og Finland.

Av Tore Vik og Oddgeir Sagerup (Foto)

Spørsmålet er om Kola-halvøya er kan bli en interessant handelspartner for Nord-Norge. På dette enorme

landområdet finns rike ressurser når det gjelder mineraler, gass og olje. På Kola bor det dessuten ca. 1,1 million mennesker.

I følge den Sovjetiske delegasjonen er imidlertid handelsrelasjonene mellom de to regionene i dag heller små. Hensikten med dette forskningssamarbeidet er å identifisere mulige handelsrelasjoner i framtida.

Nikolai Peshev er medlem av delegasjonen. Han sier at man nå er ferdig med en analyse av den økonomiske strukturen, og et resultat er en liste av produkter som kan selges mellom regionene. Fra Sovjet blir hovedprodukter Apatittkonsentrat, jernmalm, nikkel, kobber og kobolt. Fra Norge blir hovedproduktene konsumgoder, prefabrikkerte hus og byggelementer, produkter fra fiskeindustri og prosessindustri. Hele lista inneholder femti produkter.

—Er det konkrete prosjekter i gang med hensyn til nærings-samarbeid?

—I dag er det opprettet et Norsk-

Sovjetisk samarbeid om utvinning av apatitt på Kola. Sovjet er også interessert i et samarbeid om utvinning av gass. Ved Kola er det tre gassreservoarer.

—Fins det interesse for samarbeid med Kirkenes ?

—Vi har også besøkt Kirkenes. Ved smelteverket i Kirkenes er det i dag stor ledig kapasitet. Denne kapasiteten kan brukes til å lage jernpellets fra Kola. Ellers blir Sovjetiske fiskebåter reparert i Kirkenes, og til nå har de holdt bra.

—Går det an å se på nordhandelen som et alternativ til et europeisk fellesmarked for de nordlige regionene ?

—Som sagt befinner vi oss foreløpig bare på forskningsstadiet. I dag er det stor forskjell på de økonomiske systemene. Vi har ikke et marked som i vest. Vi er i ferd med å bevege oss mot et markeds-system, men det er en lang og vanskelig prosess. Vi har i dag mulighet til å etablere kontakt med

andre land på nordkalotten. I dag har vi mer kontakt med Finland enn Norge. I framtida kan det være mulig å utvikle kontakten på Nordkalotten, også når det gjelder handel. Det viktigste foreløpig er å etablere kontakter.

Perestroika har lettet dette arbeidet, skyter Zinaida Netshmir inn.

—Det er lettere å arbeide etter Glasnost, sier Peshev. Før måtte kontakt med utlandet skje gjennom det nasjonale byråkratiet. Vi hadde begrensede kontakter. I dag har vi mulighet til å få kontakt direkte mellom regioner som Kola og Nord-Norge. Det har gitt mulighet til å utvikle regional samarbeid som vi ikke hadde tidligere.

—Står andre områder enn handel på samarbeidsplanen?

—Det fins også forskningsprogrammer som fiskeri og økologi, men de er utenfor vårt område. Institutt for sjøbiologi har et felles program om fiske med Norge. Insti-

tuttet for industriell økologi og samarbeid med norske institutter.

—Fins det andre samarbeidsprosjekter mellom Vitenskapsakademiet på Kola og Norge kan være interessert i?

—Vitenskapsakademiet på Kola har en utdanningsinstitusjon, med en større forskningsinstitusjon i Sovjet, med 3500 ansatte, der forskere fordelt på ti institutter. Områdene er geologi, geofysikk, kjemi/prosess/mineral, politikk, fysikk, botanikk -vi har blant annet nordligste botaniske hage, sjøindustriell økologi, energi, tikk og matematikk.

—Dere nevnte turisme. Lett for en turist å komme til Kola ?

—Det går an for turister å komme til Kola. Et problem er at det ikke er nok fasiliteter. For å forbedre dette har tenkt å bruke Norsk-samarbeid til å bygge fabrikkerte byggelementer til turisme. Turisme er viktig for å utvikle økonomien mellom regionene. Vi kunne også turisme som for eksempel turisme eller safari, sier sov-

ser på Sovjet

dadig økende grad
elder institusjoner
Bilhaug i Tromsø,
fived Universitetet i
annet startet et

ubelen er heller ikke konvertibel,
get slik at handel må komme i stand ved
laterale avtaler.

--Hva går programmene om
ressursforvaltning i Barentshavet ut

Et problem er at bestandene
verbeskattes i begge land. Det er
også forskjellige økonomiske sy-
stemer i begge land. Arbeidet går ut
å øke forståelsen for
sammenhengen mellom biologi og
økonomi, og dermed bedre
forvaltningen av disse ressursene.

Når det gjelder spørsmålet om
Nordøst-passasjen får UTROPIA
opplyst at det nå er gjennomførbart
praktisk, politisk og økonomisk å
holde denne åpen seks måneder i
året.

En slik passasje vil korte
reistiden fra for eksempel Hamburg
til Sapporo ned fra 30 til 20 dager, og
dette vil også kunne gi store
omvirkninger for landsdelen.

andel

Det er også opprettet en turistrute
fra Kirkenes til Murmansk med
hurtigruta med mulighet til endags-
besøk. I tillegg er det planer for flere
dagers turer. Det er også planlagt en
rute Tromsø-Murmansk og
Tromsø - Arkangelsk (ved
Kontsjonjøen). Visum kan en få i løpet
av ca. ti dager ved å søke Sovjets
ambassade. Det er laget to forslag
til å gjøre dette lettere, fra Norge er
et forslått at grensekommisæreren
anstede visum i løpet av to dager,
fra Sovjet foreligger det et forslag
til besøk uten visum ved kulturelle
arrangementer, etter listeprinsipp.

--Dere har vært her fem dager, og
skal være her fem dager til. Hvordan
lives dere så langt?

--Vi trives godt her i Tromsø.
Folk her er snille og vennlige. Det
viktigste er å styrke kontakten, å lære
å kjenne hverandre. Jeg har levd hele
livet på Kola, og visste ikke at det
var slike fantastiske folk så nær. Å
kjenne livet å kjenne kan være nyttig
for begge sider.

Natur og Ungdom demonstrerer på havna i Murmansk mot atombredte fartøyer i Barentshavet. Murmansk har verdens største ansamling av atombredte fartøyer. Foto: Thomas Nilsen

Miljøkamp på tvers av grensene

Forurensning holder seg ikke innenfor landegrensene. Industrien på Kola spyr ut stadig mer forurensning, sier norske forskere, mens russerne offisielt har minsket utslippene med 30 prosent. Miljøbevegelser på Kola og i Norge gjør felles sak mot dette svineriet.

Av Tore Vik

Ingvild Lorentz, russiskstudent i Tromsø har som medlem av Natur og

Ungdom vært flere ganger på Kola.
--Sist sommer var vi med på en
årlig miljø og utviklingsfestival i
Murmansk. Dette året hadde festi-
valen miljøvern som hovedtema. Vi
startet med en demonstrasjon på vei

Skog på Kolahalvøya - totalt ødelagt av forurensning. Foto: Thoms Nilsen

til Murmansk, mot en bedrift utenfor
Nikkel, beretter hun. Vi ble stoppet i
porten, og ba om å få slippe inn og få
snakke med ledelsen. Først fikk vi
snakke med en sjef som ikke kunne
gjøre noe. Så kom det ut en litt større
sjef. Men vi ga oss ikke, og slik
holdt vi på i en dag, helt til vi slapp
inn og fikk snakke med de høyeste
sjefene. Vi klatret også ganske høyt
opp, og slapp ut et banner. Derfra
gikk turen med buss til Murmansk.
Der laget deltakerne på festivalen,
både russerne og utlendinger, et
demonstrasjonstog med Nei til
atombredte og Nei til atomkraft som
tema. Toget gikk gjennom byen og
delte seg i to ved havna. Den ene
delen gikk til en atomisbryter, den
andre gikk til et krigsskip.

--I februar i fjor var vi med på en
miljøkonferanse i Murmansk som
var arrangert av en uavhengig
miljøgruppe. I oktober var vi med og
demonstrerte sammen med den
samme gruppa utenfor en militær-
base der. Det var mye politi der, men
siden vi var med fra vest, ble heller
ingen av russerne arrestert.

--Hvordan står miljøbevegelsen
på Kola.

--Det disse gruppene er mest
interessert i, er slike ting som
atomkraft, luftforurensning, og også
det at det fins så mye ekle ting i
maten, som de ikke vet hva er. Den
gruppa vi har hatt mest kontakt med,
kaller seg "Den kristne grønne liga".
Det er en blanding av kristen-
anarkister og miljøaktivister. (Å
være relegiøs blir faktisk regnet for å

være ganske radikalt i Sovjet.) De
er helt ålreite. Ellers fins det 20-
30 miljøvernbevegelser på hele
Kola, og de har dannet en felles-
bevegelse. Det viktigste proble-
met deres er å få ut in-
formasjon. Et annet problem er å
få til å arbeide demokratisk, siden
de har lite erfaring med organi-
sasjonsarbeid. De er derfor svært
interessert i kontakt med grupper i
Vest.

--Er det vanskelig å samarbeid
med russerne?

--Det er lite kommunikasjoner
over grensa, og det er et problem.
Derimot er det overhode ikke noe
problem å få visum.

--Hvilke planer har dere for
framtida?

--I Forbindelse med minister-
konferansen i Bergen neste uke
som skal drøfte Brundtland-
rapporten, har vi arrangert en
alternativ festival. Til den har vi
også invitert grupper fra Mur-
mansk, og vi vet at det kommer
minst en.

--Vi skal også arrangere en
miljøfestival i Pasvik første uka i
juli. Den har luftforurensning
som tema, og hit kommer 30-40
stykker fra uavhengige miljø-
bevegelser fra Murmansk og
Nikkel.

--Avslutningen på festivalen
blir en overraskelse. Vi har også
etablert et NU-lag i Sør-Varanger,
som er interessert i å jobbe på

Vamos, Fidel!

Reformbølgen fra Øst-Europa har ennå ikke nådd Cuba - det første landet på den vestlige halvkule som erklærte seg for sosialistisk. Fidel Castro har gjentatte ganger uttalt seg svært kritisk om reformene som er påbegynt eller gjennomført i Øst-Europa. Men også Castros kommunistiske paradisi er i ferd med å bli inn-

hentet av realitetene. Etterkrigstidens største revolusjonære suksess er ikke lenger hva den muligens var. Spørsmålet er ikke lenger om - men snarere når og hvordan - reformene vil finne sted. Og i neste omgang - vil de bli gjennomført fredelig eller voldelig?

av Håkan T. Sandersen

Den cubanske revolusjonen er forbergt død, og liket er i dårlig forfatning. I tillegg er den store utenlandsgjelden, de lave råvareprisene og et nedslitt, gammeldags og dårlig organisert produksjonsapparat i ferd med å knekke den økonomiske ryggraden i det cubanske samfunnet. Den økonomiske krisen forsterkes og understrekes av en omfattende korrupsjon og en dårlig arbeidsmoral. Mangelen på demokrati er påfallende.

Men til forskjell fra i Øst-Europa har den økonomiske, sosiale og moralske krisen på Cuba ennå ikke ført til omfattende politiske reformer. Det cubanske regimet synes å ha hatt større oppslutning og legitimitet blant sin befolkning på 12 millioner innbyggere, enn det som har vært tilfelle blant regimene i Øst-Europa. Det kan være flere grunner til dette.

Realpolitikken

Den cubanske revolusjonen i 1959 førte til en reell standardisering for størstedelen av befolkningen, som hadde levd i et urettferdig samfunn omtrent helt uten økonomisk og sosial sikkerhet. De revolusjonære bygde ut helse- og levevesenet, og rasjoneringsordninger på mat sikret bedre fordeling og eliminerte nøden. Jordreformer og storstilte husbygging- og industrialiseringsprogrammer ble gjennomført. Omfattende alfabetiseringskampanjer mer eller mindre eliminerte analfabetismen.

I rimelig stor grad ble folks økonomiske og sosiale forventninger til revolusjonen innfridd. Folk fikk verdigheten tilbake. I stor grad skjedde dette ved hjelp av enorme overføringer og subsidier fra Sovjetunionen, men Cubas eksempel ble allikevel en modell for mange revolusjonære i den tredje verden. Hvordan Cuba hadde utnyttet seg uten revolusjonen er selvsagt vanskelig å si, men poenget er klart for flertallet førte den til matrielle forbedringer.

Realisering av tradisjonen

Men ikke bare sosiale og materielle forhold hadde betydning, også politiske og historiske forhold spilte en viktig rolle. På 1800-tallet ble frigjøringskrigene og opprettelserne mot Spania til at man utviklet

en nasjonalistisk tradisjon med mange helteskikkelser - det oppsto en blanding av militarisme, "caudillo"-tradisjon og katolske martyrtadisjon. Dette dannet plattformen for den militante revolusjonære puritanismen og patriotismen som Castro og hans tilhengere senere kom til å representere.

I februar 1898 eksploderte det amerikanske krigsskipet "Maine" under mystiske omstendigheter på havna i Havanna. Om det var sabotasje eller et rent uhell ble aldri klarlagt, men følgen var at USA erklærte Spania krig. Etter tre måneders kamper vant USA, og Cuba ble okkupert av en ny makt.

I 1902 proklameres landet som selvstendig republikk, men det ble aldri den frigjøringen cubanerne hadde håpet på. I grunnloven hadde amerikanerne innarbeidet den såkalte "Platt-Amendment", som ga USA vide fullmakter til å gripe inn i landets indre anliggender. Spanias hegemoni ble umiddelbart overtatt av USA. Cubanernes stolte tradisjoner ble igjen trukket på.

De USA-støttede mer eller mindre udemokratiske regjeringene fremprovoserte raskt en ny nasjonalistisk opposisjon rettet mot USA's innflytelse. Nøden og fattigdommen gjorde at deler av opposisjonen etterhvert også fikk en ganske sterk sosial profil. Men opposisjonen ble aldri forenet i en slagkraftig felles front, man henfalt til sekterisme og innbyrdes stridighet.

Heltene fra Sierra Maestra

Men så kom Castro. Den unge advokaten og tidligere studentlederen etablerte i 1956 en liten, men etterhvert slagkraftig gerilja-bevegelse i Sierra Maestra-fjellene. Med sin karismatiske lederstil, sterke overbevisning og velutviklede retoriske ferdigheter lyktes han på slutten av 50-tallet også å samle størstedelen av opposisjonen politisk i den såkalte "26. juli-bevegelsen". Bevegelsen hadde reell nasjonal selvvråderett og jordreformer på programmet.

Gjennom Castros militære seier over Batista i januar 1959 ble cubanernes nasjonalistiske lengsler fullbyrdet. Castro framsto nærmest som en legemliggjøring av cubanernes drømmer, historie og tradisjon. En vakker, idealistisk, modig, veltalende og sterk leder hadde endelig entret scenen. Hans kompromissløse og uredde politikk overfor USA

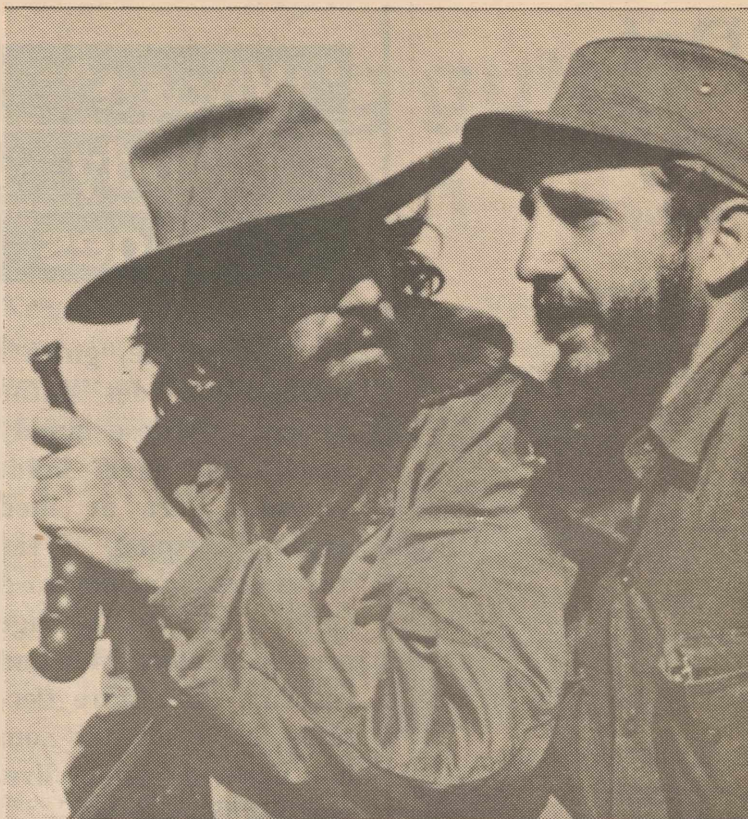
bekreftet dette inntrykket. Castro ble med sin "macho-image" raskt en helteskikkelse, både på Cuba og i Latin-Amerika forøvrig. Også andre av "commandantene" fra geriljakrigen ble gjenstand for grenseløs dyrkelse, hvorav Camilo Cienfuegos og argentineren Ernesto "Che"-Guevara er de mest kjente. Gjennom sin uttrettelige og tildels kontroversielle innsats for Cuba og andre fattige land fikk Castro raskt et internasjonalt ry. Cubas egen Fidel ble en statsmann.

I store trekk har han klart å opprettholde dette bildet fram til i dag. Castros popularitet er fortsatt ubestridelig, selv om utviklingen i Øst-Europa har vist oss at diktatorers stilling kan endres over natten. Men på en bemerkelsesverdig måte klarer Castro å unngå mye av den almene kritikken som blir hans medløperer til del - han har oppnådd en slags politisk immunitet. Symbolpolitikken holder fortsatt Fidel i live, men ikke lenger hans revolusjon.

Revolusjonsgenerator

USA's politikk overfor Cuba og Latin-Amerika forøvrig har i stor grad konsolidert Castros posisjon. Det har vært lett å få USA's nasjonalsymbol ørnen til å se temmelig gribbaktig ut. Det begynte allerede i 1960 med USA's handelsembargo, og i 1961 kom invasjonen i Grisebukta, da de USA-støttede eksil-cubanske invasionsstyrkene ble slått og overmannet. I 1962 kom "Cuba-krisen" som førte verden på randen til atomkrig. Krisen endte riktignok med at Kennedy lovet at USA for ettertiden skulle la Cuba få være i fred, men amerikanske løfter har aldri vært mye verd på det revolusjonære Cuba. USA fortsatte med en rekke intervensjoner og invasjoner i nabolaget, bl.a. Santo Domingo og Granada, og er foreløpig avsluttet med invasjonen i Panama. I tillegg kommer alle landene der USA's tilstedeværelse har vært litt mer sofistisert og indirekte, som i Guatemala, El Salvador og Nicaragua.

Poenget er at Castro "ved hjelp av" USA hele tiden lett har klart å opprettholde et relativt troverdig trusselbilde av USA som fandens representant i området. Og som kjent samles man innad om ytre fiender. Til tross for Kennedys løfter oppfatter nok fortsatt de fleste cubanerne trusselen fra USA som reell. Ironisk nok har USA indirekte

Castros seiersferd inn i Havanna i januar 1959. Blir tilbaketoget like gloriøst?
Foto: (Alberto Korda)

vært en av Castros nærmeste støttepillere.

Kontroll og mediamonopol

Revolusjonen ble allerede i 1961 erklært marxistisk, og overvåkning, kontroll og sensur ble en realitet. Mange hundretusen flyktet, og grensene ble snart stengt. At Cuba er en øy ga det revolusjonære regimet både symbolske og praktiske fortrinn. For det første gir det å bo på en øy ofte en slags følelse av skjebnefellesskap - "vi er alle i samme båt". For det andre er grensene rundt en øy ofte lettere å kontrollere enn grenser på land. Disse mulighetene har det cubanske regimet benyttet flittig i nærmere 30 år. Overvåkingen er omfattende på alle områder.

I hvert boligkvarter har man opprettet såkalte "Komitéer til forsvar for revolusjonen", slik at hele nabolaget skulle spionere på hverandre, på jakt etter kontra-revolusjonær virksomhet. Politikonstabler finner man på hvert eneste gatehjørne - men man har også et samfunn nesten uten alvorlig kriminalitet. Havanna er nok den desidert tryggeste storbyen i Latin-Amerika.

Den viktigste kontrollen har nok allikevel foregått via media. Aviser, radio og TV som alle er statseide på Cuba, er noe av kjedeligste, mest ensrettede og systemtro man kan tenke seg. I stedet for tåpelig Coca-Cola reklame på TV hvert tiende minutt, har man her like tåpelige revolusjonære hyllester og portretter, og eksempler på revolusjonens overlegenhet. Det musikk- og åndsliv som utøves innefor de revolusjonære rammer er riktignok omfattende, levende og rikt. Men det er helt uten innslag av systemkritikk. Systemet er skapt av Castro, og dermed er all kritikk av systemet en kritikk av Castro. Og Castro kritiserer man ikke på Cuba. Alle problemer på Cuba skyldes imperialismen, kapitalismen eller skrøpelige enkeltindivider - aldri systemet.

Selv om alt i media formes etter Partiets ønsker, har en stor del av befolkningen muligheten til å høre radioprogrammer fra naboøyene og USA. Fra Washington sender daglig den anti-castroistiske stasjonen Radio-Marti (oppkalt etter cubanske nasjonalpoet og frigjøringshelt) sine programmer. Denne ultra-konservative stasjonen som er svært populære blant cubanerne, kun forbigått av trend-stasjonene i Miami. Men i sin ensidighet i motsatt retning er disse kanalene vel ikke spesielt mye bedre enn de cubanske. I år har forøvrig USA også opprettet TV-Marti, og de cubanske myndighetene har med et visst hell forsøkt å forstyrre sendingene. De amerikanske radiostasjonene, som særlig er populære blant ungdommen, kan på sikt være en betydelig trussel mot Castro.

Den viktigste revolusjonære løgner de cubanske mediene daglig terper på er tesen om den per-

manente revolusjon - vår revolusjon lever ennå - selv om enhver med selvsyn vet at ingen vesentlig endring har skjedd på 15 år. Men revolusjon betyr jo endring eller omveltning, løgner er åpenbar.

Ensrettingen i media er nok en viktig forklaring på at Castro fortsatt lever i beste velgående, både i politisk og fysisk forstand.

Krisen er på vei

Castro sitter fortsatt med makten på Cuba - men han sitter ikke trygt. Selv om Castros diktatur foreløpig har klart seg bedre enn de fleste andre i den kommunistiske familien, er problemene nå allikevel mange og omfattende. Som i Øst-Europa er problemene knyttet til mangelen på økonomiske og demokratiske reformer.

I begynnelsen av 80-årene opplevde Cuba en årlig vekst på nærmere 5 prosent, men i de siste fem årene har den økonomiske krisa gjort at de fleste innbyggerne har erfart redusert vekst og tilbakegang på mange områder. Den store utenlandsgjelden forverres og valutareservene er på et lavmål. Øst-blokken har redusert sin sterkt subsidierte handel med Cuba, noe som har enorme effekt fordi nærmere 80 prosent av landets import kommer fra disse landene. Dette har ført til en betydelig varemangel. Dette problemet forsøker man nå å løse gjennom økt handel med Kina. Men håpløs arbeidsmoral og treghet i systemet forværrer det hele. Som realpolitikk har revolusjonen i det siste vært mislykket.

Castros mottrekk har vært en noe halvhjertet kampanje for "rectification" - en korrigering av den revolusjonære kursen. I hovedsak er kampanjen rettet mot overbyråkratisering og lav arbeidsmoral. Men siden den ikke er rettet mot problemets kjerne - systemet, synes kampanjen så langt å ha vært nokså resultatløs. Kommunismens hovedproblem er vel nettopp at sentraliseringen og toppstyringen fører til at utnyttelsen av arbeidskraften, den avgjørende produksjonskraften, ikke finner sted.

Motstanden mot styret følger tydelig generasjonsgrensene. De yngre generasjonene er nok Castros største trussel. Ungdommen vil ikke lenger finne seg i sentralstyring og tomme hyller. De vil dessverre, men naturlig nok, fra den ene grøften over til den andre, de vil ha "The American Way of Life - Disco, Fashion & Crime".

Skal Fidel Castro sikre seg et godt ettermæle må også han hive seg på reformbølgen.

Vamos, Fidel!

Vår mann i Havanna

Håkan T. Sandersen, hovedfagsstudent på ISV, tilbrake fire måneder på Cuba i vinter, hvor han studerte fiskeriutviklingen på Cuba etter revolusjonen.

Castro tilhengere hyller sin leder.

Foto: Mario Garcia Joya

Det skjer

Torsdag 10.

Hovedallmøte

Dagsorden (Utdrag):

- Reglementsending - Reglementskomiteens innstilling.

- Akademisk Kvarter - Finansieres av studentenes penger?

- Samordning av virksomheten mellom Samskipnaden og Universitetet.

Sted: Aud. Max, Kl 17.00

Møt opp !!

Konsert

Fredag 18. og lørdag 19. mai spiller Narvik-gruppa "Tangle Edge" på henholdsvis Brygga og Middagskjelleren.

Etter at gruppa gav ut LP'n "In Search For A New Dawn" ble den omtrent skamrost i den progressive musikkpressen i USA og Europa.

Første dag vil gruppa spille akustisk; etnisk / folkemusikkpreget stoff. Andre dag på Brygga spiller bandet rock-jazz.

"Whose muddy shoes"

De har tyngde, gutta i bandet med det skitne navnet. "Whose muddy shoes" har snart holdt sammen i et år med dagens besetning. I vår har de så smått begynt å spille på forskjellige arrangementer. Med god respons. Det store flertallet av studenter som har opplevd bandet live, gjør det gjerne igjen.

Og det er ikke så rart: Fem av seks band-medlemmer har fartstid fra blues-bandet "Ten Men Working", som av mang en mimrende student betegnes som legendarisk. "Whose muddy shoes" består av Eivind Karlsen (Vokal), Arild Buanes (Gitar), Odd Hoika (Gitar), Ivar S. Handeland (Bass), Leif Nohr Olsen (Tangerter) og Henning Sunde (Trommer). Henning er den eneste ikke-studenten. Det er ikke bare musikalsk besetningen har tyngde. De fem studentene i bandet har tilsammen studert i 25 år!

— Gitarist Arild, hvor mange hovedfag har bandet sanket på 50 semestre? Går spillinga kanskje utover studiene?

— Vi spiller mest i dur.

— ??

— Vi er glade og lykkelige! Vi liker alle typer musikk, både soul, rock og blues, sier gitarist Arild med et nærsynt smil.

— Hvordan har erfaringene vært som live-band?

— Responsen har vært bra. Før påske spilte vi på Paletten, 24. april på den Internasjonale studentfesten i Hovedgården, 1. mai på Nobile og

Femti semester og en trommis

"Whose Muddy Shoes" garanterer full rulle på Studenthuset 16. mai. Besetningen består av (fra nederst til venstre og rundt med klokka): Eivind Karlsen, Arild Buanes, Ivar S. Handeland, Leif Norh Olsen, Odd Hoika og Henning Sunde. Foto: Ole Åsheim

16. mai trår vi til for fullt på Studenthuset.

Vi garanterer vanvittig god stemning, og regner med at dunger av våryre og lese-trøtte studenter setter sitt preg på kvelden.

— Blir dere rike av spillinga?

— Vel, på Paletten ble utbyttet femti kroner pr pers...

— Dere spiller altså før øl og groupies, som så mange andre rocke-band?

— Nei, absolutt ikke! På annen side... Vi er ikke asketer, han og stumper sigaretten i venstre øye.

Barte

Viltre glefs

Latterlige vårtegn

Så herlig det er å fornemme at våren er på anmarsj i Tromsø. Tegnene er mange, det er bare å bruke sansene.

Et av de sikreste er at Tromsø-væringene får sin årvisse tvangsnervrose. De begynner å spa vekk restene av vinteren. Skuffe etter skuffe blir lempet avgårde, ut på veien eller helst over gjerdet til naboen. Men dette året har Kong vinter vært lite potent, mengdene er ikke som før, og mange menneske-snøfresere lider naturlig nok av måke-abstinenser.

Et annet vårtegn er at folk og fe begynner å mate de kåte og innpå-

slitne duene i byparken. Dumpet forresten selv ned på en av benkene her om dagen, satt i deilige solskinnen og nøt en rullings. Men lenge satt man ikke før en av byens dårlige blad sjanglet inntil. Bød på en slurk grumsete heimkok og spurte om han fikk sitte. Fyren var pratesjuk. Mest av alt ville han fortelle fra - "den gangen æ hadde landláv i Manilla,- eller va det Havana...? Ássá havna æ ássá heile mannskapet innpå Høsehøuset (hæ-hæ-hæ).- ássá harva vi over (tuppattuppa!), ássá kom purken, vet du - ássá sperra dæm heile menasjeriet inne (HÆÆ-HÆ-HÆ)..."

Nåja, heldige mann! Men hva med de stakkars innsatte i Breivika? Merker studentene noe til det livsbejende foråret?

Jotakk! Vår og varme er gøy - midt i eksamenskvema. Da hundrevis av skrælinger må lenke seg fast i UB, med håp om bli ferdig før St.hans. Og UB - det er stedet der tonnevis av skattekroner er murt ned, og man har sett seg tvunget til å spare på to ting; nemlig ventilasjon og belysning. Men slikt er kun for detaljer å regne, selv om under-tegnede personlig ikke makter å sitte mer enn 15 minutter før svetteriene jager ham ned i kantina.

Breivika...? - aldri har så mange

sett så lite dagslys over så lang tid.

Men likevel merkes vårens bivirkninger, tenk bare på de ekle morgenene; Når ei frustrert vekkerklokke omsider klarer å rive deg opp av dyne, og du rekker å se at det er en deilig morgen - før du svimer av og raser ned i senga igjen. Og denne gangen blir du ikke plaget, for vekkerklokka surmuler og gir blanke i å slite seg helt ihjel for en livløs student.

Syv timer senere er det ikke en deilig morgen lenger, og samvittigheten gnager i mellomgulvet; Forelesningen! Avtalene! Boka som skulle vært lest! Døgnet som er snudd! - "Svarte f...!" Og så våker du på nytt, helt til øynene kjennes som to pishøl i snøen, og du stomper av til Tande-Ni-time's toskete trønder flir. Og står opp når alle går hjem. O.s.v.

Men slik er det, når våren gir deg biorytme som ei flaske Dobra; Sprelsk og om natta,- tom om dagen.

Våren ja... Et annet og deilig vårtegn er at Storgata formelig eksploderer av snertne ryper. Som alle blir beglodd av kyllinger med navy-cut og sleske speilglassbriller; "Pokker'n, tenk om en hadde vært eneste hankjønn!" - tenker en da, helt til man forbarmer seg over damene. Får være grense for

skjebne!

Andre vårtegn er det faktum at tunga ikke lenger fryser fast når man sleiker på dørlinka (?)

Videre nærmer det seg syttende mai, selv om akkurat det faktum normalt er et meget usikkert vårtegn i nord.

Likevel finnes det skrullinger som blåneker å akseptere noen vår. Det er pessimistene. Som den studenten som ville høre gjøken gale tretten ganger bak Mjøsefjosen før han ville godta vårens absolutte komme. Vedkommende deltok også på vårens tankefulleste eventyr, da filosoffigjengen på ISV reiste til Berlin. Hvorpå de glodde på muren - og tenkte. Nok en gang bakut for sin tid, da muren jo alt har rast ned og alle har gått hjem.

Men! Det finnes ett vårtegn - sikrere enn noe annet. Sikrere enn hengelås, - sikrere enn kondom! Nemlig det faktum at studentene er blakke! For med våren kommer alltid bankeråtta, og tar kvelertak på en fra før bløt og diaretisk eksamens-mage. Dessuten er det som en slags farsott,- ALLE er jo blakke! Låne penger på vårparten er som å tigge mat fra Smalhans. Derfor går alle og skuler på alle, uten at noen gjør noe særskilt med det. Og her har jeg ingen gode råd å

gi, om en da ikke er tilhenger av hjelplyndre et allerede konkurstru Akademisk Kvarter, kanskje forvæpnet med avsaget hagle. Slidre er jo også på moten, vet dere.

Trøst dere med at vi er samme båt, og at jeg ikke får annen dritt for å skrive dette møle Pokker'n! - snart er man så blå at man ikke har råd til å gå sosialen engang! Men tror de postkassen bryr seg om de Nåneidu! Den koser seg med servere violette krav fra øst vest. Purringer og varsler til gebyrer og oppkrav og 3-gnags klebrige blanketter fra Stater Graftesentral. Og til slutt... fin punktum... INKASSO!

Jotakk, framtiden ser mørk i vårens grelle lys. Når hullene pensum sloss med hullene i ozonlaget om å være størst, samtidig som politikerne prøver å fylle huller i eldreomsorgen med restene av studiefinansieringa. Mens det ventes syvhundretus nye arbeidsledige de neste fjortidagene. "Men ka farsken, når no først e hær oppe, må vi pikka ha ævna te å stå han av!" Så ikk vær deppa, kjære student, kommer snart en ny vinter....

Arne Hauge

Frigjort - og utbrent

frigjort — og utbrent er titelen på journalist Edda Espelands siste bok. Hun har tidligere utgitt to bøker, en om kvinnehushandling, og en om kvinner i sjefsroller. Også denne gangen ser hun nærmere på kvinners stilling i det norske samfunn.

Det er ikke akkurat noen gjennomgående spennende bok dette, da språkbruken er heller konvensjonell. Men kan nesten si kjedelig. Språket er likevel litt for stuerent. Likevel, eller kanskje nettopp derfor, trer boken fram som svært informativ om kvinners daglige liv i Norge i dag.

Med underbygde tall og stadige henvisninger til sitatsteder, lar den seg danne et godt bakgrunnsbilde for deltagere i likestillingsdebatten.

Likestillingsdebatten må vel være feilaktig sies å ha stilnet det siste årtiet, men ifølge Espeland vil den trolig ha sin renessanse, og da med helt nye spørsmål og utgangspunkt. Og det er de nye spørsmål i kvinnefrigjøringskjølvann som Edda Espeland tar for seg. Boken vil vel på mange måter være kjedelig, da den faktisk kommer med en rekke anklager mot kvinneliberalismen og dens tankegodt, men likevel er standpunktene fram som ganske skyldige. Delvis på grunn av forfatterens argumentative varsomhet, og delvis fordi den ikke bryter med de mange kvinner nok føler, men kanskje ikke tør gi uttrykk for. Det står riktignok igjen å se i årene som kommer.

Registeret over ankepunkter mot samfunnets behandling av først og fremst de yrkesaktive småbarnsforeldre, er langt som et ondt år. Fra optimisme over utvidede yrkesmuligheter og frihet, har følelsene gått over til frustrasjon. Det er nemlig ennå kvinnene som besørger barn og barn, i tillegg til at de har fått jobb ute. Med andre ord en øket arbeidsbelastning, med stress, nerveproblemer og sykdommer til følge. Og, som Espeland gang på gang poengterer; fremmedgjøring i forhold til egne barn. I forhold til det som før var utgitt kvinnelig; nemlig omsorg.

"Gir vi våre barn hjerter av omsorg?" spør hun, og sikter til kvinnehusholdningens manglende overskudd. Samtidig som samfunnet ikke har et utrustningsapparat å stille opp med. Omsorgsykkene gis ikke status eller lønnsstilende lønn. Permisjonsordningene er dårlige i forbindelse

Karriere kvinnen må ta seg av både jobb og husarbeid. (Il.foto: Ole Jacob Hanssen)

med fødsel eller sykdom, og barna ses på som noe negativt. Og menn har i praksis nå som før stort sett bare ett mål; karriere, materielle goder, makt. Samvær med barna faller på kvinnen. I tillegg til hennes nye rolle som "selvstendig yrkesaktiv og frigjort kvinne."

Jeg tror følgende sitat fra boken kan vise oss hovedproblematikken i et nøtteskall; "I 70-årene var det stor optimisme og glede da kvinnene begynte å innta betydningsfulle politiske verv. Da trodde man at kvinnenes hverdag endelig ville bli gjenstand for politikernes oppmerksomhet, at det ville komme politiske vedtak som i langt større grad reflekterte kvinners behov og krav. Slik ble det ikke. Vi har fått dyktige og velpolerte kvinnelige politikere som i fremferd og talemåte ikke er særlig forskjellige fra sine mannlige kolleger. Også innholdet i det politiske budskapet er forstemmende likt."

Er kvinner i ferd med å bli blåkopier av menn? Har frigjøringen tatt et feil spor i det den ikke ønsket å ta vare på det spesifikt kvinnelige? Finnes det i det hele tatt spesifikke kvinnelige verdier? Er evne til omsorg noe som er i ferd med å forsvinne i vårt samfunn? Er kvinner og menn totalt forskjellige, følelsesmessig og intellektuelt?

Er min innledning, der jeg anklager boken for å være kjedelig - språklig sett - en typisk mannlige måte å bedømme kvinners arbeid på?

Alt dette er spørsmål som boken hentyder til, men som likevel ikke blir klart nok formulert. En sitter med inntrykket, til tross for de mange avsløringer, at forfatterinnen ikke til fulle tør trekke konsekvensene.

Dette er en svakhet ved boken, som trolig skyldes flere forhold; For det første redselen for at kvinner skal bli jaget tilbake til hjemmet, med den følge at tiårs innbitt kamp går tapt. For det andre indikerer disse spørsmålene en verdidebatt som i sitt omfang skremmer. Samfunnet rokker i sine pilarer. For det tredje kan den skyldes en viss tilbakeholdenhet hos forfatterinnen, som journalist burde hun ha mot til å løpe linjen helt ut. En fjerde mulighet er at undertegnede ikke er inneforstående med de faktiske forhold. Kanskje er det ikke noen vesentlig "biologisk" forskjell mellom kvinner og menn. Muligens sammenfaller menns verdier og ønsker med kvinners. Uansett, Espeland skal ha ros for å legge grunnlaget, om enn spinkelt, for en debatt vi trenger. Av mange grunner, hvor den kanskje viktigste er det faktum at det er barna som oftest må lide for våre feiltrinn. Har så 70-årenes frigjøringsdebatt vært et feiltrinn, helt eller delvis? Eller ga den samfunnet det startstedet det trengte for å ta opp de nye spørsmålene i sin fulle bredde? Frigjort - og utbrent, kan gi deg en pekepinn.

(Fås på Akademisk Kvarter.)

Av Arne Hauge

Frigjort - og utbrent
Bok, 170 sider.
Innbundet, kr.: 198,-
Edda Espeland.
Gyldendal forlag, 1988.

Adolf og gutta på skauen

Krig. Kan man lage tegneserie om Krigen som kom til Norge for 50 år siden? Ja mener Cappelen som nettopp har gitt ut to tegneserier med tilknytning til den andre verdenskrig.

Av Kai Friis

Kan man spøke med hjemmefronten og komme fra det? Skaperne av "9. april" har sluppet unna. De har laget et album med mye humor. Dette er en historie fra krigen som de unge kan forholde seg til, en historie fortalt med dagens språk og dagens humor.

Tegner Geir Florhaug og manusforfatterne Terje Nordberg og Eirik Ildal har tatt for seg krigen første dager og skap et trekløver med mange påfunn og ikke alltid like gode hensikter. Milorg med eplenikkens og tommyguns finner man ikke i heftet om "9. april". De tre herrer har ikke bygget sin historie opp rundt historiske fakta, men har laget en fransk-humoristisk inspirert vri på krigen's myter. Men kunne det kanskje ikke ha foregått slik alikevel?

Våre to helter er et par vanlige Oslo-gutter som får en uventet anledning til å stjele gullbeholdningen til Norges Bank. Sammen med en god nordmann klarer de å rappe med seg gullbeholdningen rett foran nesen på tyskerne. Vi følger dem på en hendelsesrike tur nordover landet for å holde gullet unna tyskerne og å komme seg i sikkerhet i Sverige.

Her er det masse humor uten at det er respektløst. De tre herrer viser også stor innsikt i historiske detaljer, selv om ikke de store linjer stemmer.

Det tredje riket

Humoren til Boman i "Adolfs menn" er mye skarpere og beskere enn 9. april. Han bruker sort humor i sin tegnede versjon av det politiske spill som fører Adolf Hitler til makten. Bomann er kjent for sine album om historiske hendelser og det maktspeillet som ligger bak, som "1905 - duellen på Hesselø", "Fridjof og Hjalmar" og "Drama i Bayern".

Bomann har en særegen strek som han utvikler videre i "Adolfs menn". Han bruker masse skygge effekter og gråkraveringer som gir røffe bilder. Men det blir ikke tegneserie ut av det. Det blir fem fortellinger fra det tredje riket med bilder.

I "Adolfs Menn" blir Nazi-Tysklands maktelite utlevert på en latterliggjørende måte, men de er langt fra ufarlige. I fem historier presenterer Bomann de personene som ryddet vei for Hitler.

Han har tydelig studert historien til sine personer og Tyskland i 30 årene. Det er ikke bare menn vi presenteres for, men også deres kvinner. Forfengelige og æresyke koner, sekretær og elskerinner. Og Eva Braun. Sammensvergelsene og alliansene som la grunnen for tusenårsriket.

Lakseoppdrett - en lovstridig vekstnæring ?

Siste nummer av Samtiden dokumenterer forfatteren Kaj Skagen hvordan oppdrettsnæringa er i ferd med å trykke den norske bestanden vill atlantehavslaks (Salmo salar). Ikke nok med det, ifølge Skagen drives samtlige norske oppdrettsanlegg i strid med sentrale paragrafer i dyrevernsloven.

Etter å ha gitt en kort innføring i lakses utrolige livssyklus, skildrer Skagen "Den skjebnesvangre sykdom" som preget utviklinga av oppdrettsnæringa fram til midten av 1980-tallet. Et eksempel er fiskerispektreren som er "kommet under" med en 8-10 komponenter i fiskeoppdrettens økologi, og er overvåket om at ukjente forhold ikke oppstår. Ingen forutså at lakseparasitten Gyrodactylus skulle ødelegge

32 lakseelver. Selv i ettertid mener den ansvarlige forskningslederen at intet klanderverdig ble gjort. Skagen henviser her til Nürnberg, uvitenhet er ikke nødvendigvis det samme som uskyldighet.

Man så for seg en grønn, problemfri industri. Ingen forutså det økologiske sammenbruddet som Skagen beskriver i tre faser; Epidemien, Forurensningen og Utryddelsen.

En kombinasjon av konsesjonsbestemmelser og profitjag gjør at laks vanligvis holdes i en tetthet tilsvarende 6-8 trekilos laks i et badekar. Denne høye tettheten pluss kryssavl kun inrettet mot vekst gjør at sykdom og epidemier er blitt en uadskillelig del av fiskeoppdrett. En navngitt biolog kommenterer at det er lite sannsynlig å finne heilt frisk fisk i mærene. Det våte helvetet av en myriade sykdommer er, etter Skagens mening, unødige lidelser for fisken. Dermed brytes også dyrevernslovens paragraf 14 som slår fast at det er forbudt å holde fisk i steng på en slik måte at fisken kommer i fare for å lide unødvendig.

Næringas våpen mot sykdommene er antibiotika. I 1987 brukte lakseindustrien dobbelt så mye antibiotika som hele den norske befolkning. Et annet problem er utslipp av

organisk materiale. I Hordaland forsøpler fiskeoppdretterne mer enn de samlede kloakkutslippene fra fylkets befolkning.

Alvorligst av alt, atlantehavslaksen står i fare for å bli så innfiltrert av oppdrettslaks at det genetiske mangfoldet forsvinner, noe som gjør laksen svært sårbar for sykdom. Forskere ved Universitetet i Bergen har nå bevist at rømt oppdrettslaks gyter i elvene. I oktober 1989 rømte 30 000 laks fra ett anlegg i Hjørundfjord. Den ville norske bestanden er på rundt 100 000 fisk. Da er det forståelig at Skagen finner relevant Havrettstraktatens bestemmelse som forbyr oppbygging av en fiskebestand slik at den truer en annen bestand. Allerede i 1987 var andelen oppdrettslaks i vest-norske elver 14%.

Skagen mener at utryddelsen av

atlantehavslaksen avslører vår manglende rettsbevissthet. "Om den europeiske kultur overlever, (...) vil menneskene se tilbake på vår som barbarisk".

Vet havbruksstudentene i Tromsø hva de går inn i? Skagens artikkel foreslås herved som obligatorisk pensum for de kommende fiskeoppdrettere.

Av Espen O. Henriksen

Kaj Skagen :
Requiem for
Salmo salar i
Samtiden nr.2
1990

Full storm mot nynorsken

Det har vært en stormfull vinter, på mer enn en måte. Stormen mot nynorsken har for eksempel vært hardere enn på lenge. Men den har også, på sett og vis, vært ærligere: Mens den før har ytret seg som et angrep på "sidemålet", sies det nå rett ut at det er NYNORSKEN det gjelder.

Nytt er det også at stormene har fått med seg folk med en slags autoritet. Språkjournalist og "sprog-professor" Finn Olav Vinje er en av dem. Rektor ved Universitetet i Oslo, Inge Lønning, er en annen. Han vil riktignok ikke avskaffe nynorsken; det er sidemåls-UNDERVISNINGEN han vil til livs, fordi saksbehandlerne ved universitetet ikke mestrer nynorsken.

Nå har Inge Lønning ANSVARET for tilstanden ved sitt universitet: Når noe er helt galt, er det hans plikt å rette på det. Men han sier ikke til sine saksbehandlere at siden dere faktisk er ansatt på det VILKÅR at dere behersker begge målformer, får dere enten lære dere begge, eller slutte. Å nei; rektor søker minste motstands vei, der norsk skolepolitikk har tuslet og gått de siste årtiene: Når noe er vanskelig, så bare velger vi det vekk. (Slik har vi f.eks. fått matematikklærere som har valgt bort matematikk på alle trinn.) Underlig er det å høre en universitetsrektor hylle kunnskapsløsheten som prinsipp.

Her er litt kunnskap, om forskning, til rektor: De som vil ha bort den obligatoriske sidemåls-undervisningen, hevder at det har vært "nedgang" i språklig dyktighet de siste årene. Nå er det jo mulig at det har funnet sted en lokal nedgang ved Universitetet i Oslo, men i resten av landet finnes det ikke fnugg av bevis for påstanden. Tvertimot: Det vi har av FORSKNING på området, seiest professor Raaheims undersøkelse i Bergen, viser ingen standard-nedgang hva språklig uttrykksevne angår.

En annen påstand er at alt vil bli så mye bedre dersom vi konsentrerer oss om "et språk". Igjen finnes det ikke fnugg av vitenskapelig bevis.

Tvertimot har vi pedagogisk statistikk som viser at de som har gode karakterer i sidemål, også har gode karakterer i hovedmål (Og bedre karakterer i det hele tatt).

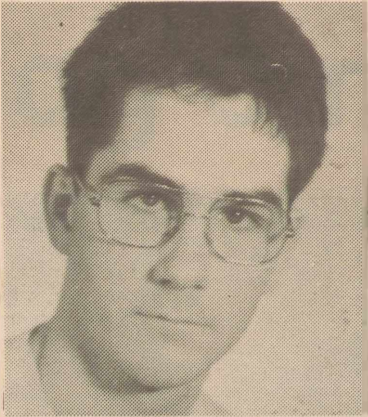
I en artikkel i Bergens Tidende i vinter skrev Lønning at undervisningen i to målformer ikke bedrer KOMMUNIKASJONEN i det minste. Vel, de av hans meningsfeller som skriver i avisene og skryter av at de ikke forstår ordet "gravferd", de er kanskje ikke enige der. Men til selve påstanden er det dette å si: Gjelder det enkel og grovhøvlet kommunikasjon, av typen som Finn-Erik Vinje doserer, har Lønning rett. Til sånt behøver vi ikke to varianter av norsk.

Men all kommunikasjon er ikke så enkel. Noen av oss trenger faktisk flere stillag, et vokabular så stort som mulig, muligheter for presisering. Og her er det vi kan ha NYTTE av språkløyinga i lasndet. Når Lønning påberoper seg sin fortid som norsklærer, er det bare dette å si: Den gode pedagog har i den norske målløyinga en helt unik sjans til å lære sine elever eller studenter noe om stilistikk. Nettop studiet av forskjeller og ulikheter gir innsikt i betydningslære, i språklig presisjon. Under og over ord og former ligger det lag av mulige betydninger, sosialt og kulturhistorisk betinget; og det er denne kunnskapen Lønning slår vrak på med sitt enkle vinje-ressonnement.

Nynorsken er et levende språk for langt flere enn de ca. 17 % som har den i grunnskolen. I litterær bruk oppviser den et langt større ordforråd enn et bokmål — eller riksmål — som faktisk blir fattigere — DET finnes det forskning for. Nynorsken er i dag kulturell tradisjonsbærer; den gir konkret innsikt i vår historie, vår språkhistorie og i det udefinerbare vi kan kalle vår egenart. Det burde være en kulturkonservativ samlings sak å verge den mot rabulister og rothoggere som Inge Lønning og Finn-Erik Vinje.

Av professor Willy Dahl, Nordisk Institutt, Universitetet i Bergen

Dear friends from Norway !

Here's writing a german boy to you who wants to use his new travel opportunities to know Sweden and your country. In August and September I'll go by bicycle from Stockholm to the north up to Nordland, and from there back on the Atlantic coast of Norway.

But at first let me introduce myself to you a little. My name is Tom, I'm a 22-years old student on Dresdens technical university, I'm a bicycle freak. And I've heard so much about Scandinavia from our Stockholm friends that i decided to cycle there.

I'll start on July 30., and I'll go

alone. I like being alone, but I'm being lonely, and therefore I'm looking for penfriends which i can get to know and visit in summer personally.

If there are girls and boys who want to learn to know me, I would be very happy.

My adress is:
Tom Weigert,
J. Hermanstr. 5,
124-16
DDR - 8054 Dresden

Best regards ! Ciao -Tom

Kommentar til Arbeidsutvalget-IMR

Det er meg en gåte hvordan Arbeidsutvalget ved IMR har klart å misforstå min uttalelse til forrige Utopia så totalt som uttalelsen de vedtok i møte den 30. april tyder på. Jeg ser meg derfor tvunget til å forklare disse "historieløse" hvor jeg står.

Jeg har alltid jobbet for, utfra de forutsetninger jeg har hatt, for å integrere sivilingeniørutdanningen i miljøet på IMR. Allerede fra våren 1988, 2. semester etter at studiet ble opprettet, rekrutterte jeg siv. ing.-studenter til å sitte i Arbeidsutvalget, Studenterådet og Institutt-rådet på IMR. I de tre årene jeg har sittet i AU, og også i de to årene jeg

har sittet som representant for cand. scient-studentene i Sivilingeniørkomitéen, har jeg aldri gjort annet enn å jobbe for en slik integrering.

Jeg kan ikke skjønne annet annet en at jeg må ha forutsetninger nok til å uttale meg om hva som har vært AU's politikk når det gjelder integrering eller ikke, siden jeg selv har sittet i utvalget siden før Sivilingeniørstudiet ble opprettet. Hvis medlemmene av AU som var på møtet den 30. leser det intervjuet jeg gav til Utopia en gang til, så vil de se at jeg hverken gir meg ut for å uttale meg på vegne av andre enn meg selv, eller påstår at det eksisterer noen krigstilstand for

øyeblikket, eller at noen har uttrykt ønske om noe ekstraordinært mot meg. Men når jeg sier at sivilingeniørstudentene har overtatt alle de sentrale tillitsvervene på instituttet så er det fordi det kun finnes to slike. Dette er Instituttrådet og Instituttstyret, og pr. dato er det kun sivilingeniørstudenter som representerer studentene på IMR i disse!

Det er uheldig at AU-IMR vedtar slike offentlige uttalelser uten først å oppsøke relevante fakta i saken.

Av Roy H. Østensen

Vi er alle liberalister

"Vi er alle sosialdemokrater" forsøkte en sentral folkeforfører seg med -og da var det lite motforestillinger. Begrepet kunne omfatte hele det norske politiske landskap. —Det var lenge siden.

Tilliten til formynder-samfunnet har siden den tid sunket overalt. De mer eller mindre totalitære kom-

mando-ideologiene har alle hatt sin tidsalder i dette årtusen, og får det neppe i det neste. Der deres undertrykkende menneskesyn er satt ut i livet VET folk oftest hva de har å forholde seg til.(eks. Sosialistlandene: "aldri mer sosialisme").

Også ideologiene generelt lider av schizofreni. Ideologisk AIDS synes også å ha satt inn. "Fascisme" har dukket opp både her og der; "Rød fascisme" eller bare vanlig "maktfascisme". —Konservatisme likeså: "—konservative kommunister" osv. Kommunismen var den første som dukket under av denne AIDS'en. De oppegående motpolar synes å være Liberalismen og Sosialismen. Det mest konservative sosialistiske samfunnsyn dør imidlertid ut med kommunismen. Den gjenlevende sosialistiske retning ser ut til å prøve å fornekte sin totalitære arv (Proletariatets Diktatur, Kollektivismen osv.)

Liberalismen, som den dynamiske samfunns-utvikling idag, setter på den andre siden Samfunnet som Menneskets tjener -ikke motsatt. Liberalismen inntar en mer radikal holdning til Makten enn Konservatismen som ideologi gjør, og er skeptisk til dominerende makt-institusjoner. Liberalismen tar ikke utgangspunkt i å BEVARE gitte strukturer, men prioriterer visse ideelle rammebetingelser, som pluralisme.

Med utgangspunkt i den nye politiske schizofreni i retnings-spørsmål, kan en godt si at Liberalismen står til VENSTRE for Konservatismen —ja endog til venstre for den konservative sosialismen. Den tradisjonelle assosiasjonen med "høyreside" og "venstreside" —som tilknyttet politiske samfunnsidealene— er nemlig også i ferd med å brytes opp i det store perspektiv. Vi har nå oftere f.eks. begrepet venstrekrefter, eller radikale krefter, som identisk med krefter som vil ha forandring -det være seg forandring fra et liberalistisk eller fra et sosialistisk samfunnssystem, mens høyrekrefter holder igjen.

Naturligvis KAN man forsvare bruk av særegne begreps-

sett for hvert samfunnssystem, men de identifiserende verdiforestillinger tapes da lett av syne.

Både Sosialismen og Liberalismen omfatter mangt. Som om man ikke inkluderer nasjonal sosialisme(nazisme) i begrepet Sosialisme, ER det et sprang fra konsentrasjonsleir-sosialisme "sosialisme med et menneske ansikt", blandingsøkonomi osv. Det er lett å medgi at spranget til "sosialliberalisme"/"blandingsøkonomi til "ekstrem liberalisme" enda større.

Liberalisme står seg imidlertid godt som samlebegrep for humanistiske frihetsidealene i opposisjon til autoritære og totalitære syn på "begge" sider.

Her på "berget" synes Fremskrittspartiet å ha fått uttelling for sitt kjøp av Liberalismen. -Ja, stor uttelling at selve IDEOLOGISKE diskrediteres fordi Frp er "ytterfløyparti". Således diskrediterer man i ytterste konsekvens alle ikkesosialistiske demokratiske idealer. —De samme idealer som gjenspeiler seg i demokratisk borgerlige valgseire i både øst og vest.

Liberalismen omfatter imidlertid den klareste motstand mot mistro til menneskelig rasjonalitet og formynderholdninger, som Sosialistene er eksponenter for. Ett eksempel på det siste fra vårt nærmiljø er den underkjenningen valgfrihet som "våre" studentrepresentanter står for når de definerer seg som røde, ved å boikotte pålegg om å avholde demokratiske valg til studentenes "representerende organer. Her ville en naturlig opposisjon vært liberalistisk arbeid for demokrati.

Stadig utfra siste eksempel ser vi med den politikk-forakt som seg gjeldende også blant studentene burde det være rimelig å forvente inspirasjon nok til at det om ikke lenge dukket opp ei radikal studentforening ved navn Liberalistisk Forum eller Demokratisk Forum.

Det tror jeg trengs i den avskjermede verden.

Jan Martin Solstad

Tromsø Kristelige Studentforbund søker sekretær

i kvart stilling. Lønn etter avtale.

Nærmere opplysninger fåes ved henvendelse til:

Tromsø Kristelige Studentforening
Kræmerveien 8
9000 TROMSØ
Tlf. 56344

Søknad sendes:
Norges kristelige Studentforbund
Universitetsgata 20
0162 Oslo 1

Søknadsfrist 5. juni.

Sivilingeniørstudiet Hvor er debatten?

Utvalget som skulle vurdere videreføringen av sivilingeniørutdanninga ved Universitetet i Tromsø har nettopp levert sin innstilling "Rett oppgave til rett tid". Under Tore Larsens ledelse har utvalget presentert en innstilling som er både informativ og klargjørende på mange punkter. Innstillingen gir en kort innføring i bakgrunnen for sivilingeniørstudiet, og kommer med mange interessante forslag til endringer. Blant annet foreslås opprettelse av tre nye studieretninger; i marin bioteknologi og i miljøfag (kjemi- og biologi-basert). Utvalgets forslag er i samme tradisjon som resten av sivilingeniørutdanninga, altså rettet mot kompetanseutvikling for nord-norsk næringsliv. Også denne gangen innenfor to særdeles dagsaktuelle områder.

Det er likevel en del ting jeg spårer ved innstillingen. En rekke spørsmål om det fremtidige opplegget for, og samarbeidet mellom, sivilingeniør- og cand. scient-studiet er ikke berørt i det hele tatt. De problemene som jeg ønsker å presentere har vært tilstede helt siden dette studiet ble opprettet, og jeg mener det er beklagelig at de ikke har blitt viet noen oppmerksomhet. Utvalget har nok betraktet disse problemene som utenfor sitt mandat, men jeg synes likevel det er på tide å trekke dem frem i dagen.

Litt om bakgrunnen

Det er viktig å være oppmerksom på at allerede med den omleggingen som ble vedtatt i 1980, da det gamle cand. real. studiet ble omgjort til cand. scient. studiet, var intensjonen å gi studiet en profil

som var i sterkere grad rettet mot næringslivet. Slikheten var at Universitetene skulle kunne gi et større bidrag til norsk teknologi og produktutvikling. Forløperen til sivilingeniørstudiet ble opprettet som følge av den samme Stortingsmeldinga (nr 89 1979/80), og kaltes "Teknologisk Orienterede Studier". Da stortinget i 1984 vedtok at Universitetene skulle få anledning til å tildele sivilingeniørgraden, som tidligere hadde vært forbeholdt NTH, fikk studentene som fulgte TOS-retningen anledning til å bruke denne graden. På samme måte som sivilingeniørstudiet når i dag, hadde også TOS-studiet sterkere krav til kandidatens studieplan enn det klassiske cand. scient. studiet. Den eneste praktiske forskjellen mellom dette studiet og det nye siv.-ing-studiet er reduksjonen i tid på et halvt år, slik at hovedoppgaven er erstattet med en kortere diplomoppgave.

Intensjonen

Den essensielle forskjellen mellom siv.-ing-studiet og det klassiske universitetsstudium ligger i intensjonen bak. Sivilingeniørstudiet skal være et presisjonsmaskineri der studentene så raskt som mulig skal tilpasses næringslivets krav om kompetanse og effektivitet. Examen philosophicum, som tidligere har vært et krav til alle Universitetsstudenter, er ikke obligatorisk for disse. Cand.scient-studentene har derimot god anledning til å rote rundt med små-filosofiske problemer, og litt famling på mørke og kronglede stier hører med til et hovedfag.

Med denne tilsynelatende klare motsetningen er jeg redd for at det som nå er en følelse av uro og bekymring hos mange studenter i de miljøene der siv. ing. og cand. scient.-studenter er blandet, fort kan få større dimensjoner. Når de enkelte faglige veilederne skal prioritere mellom disse to studentgruppene er det åpnet for uheldige ringvirkninger i fagmiljøene. Hvis man ikke diskuterer disse spørsmålene og får avklart grenseoppgangen mellom studiene, kan det fort være for sent. Siv. ing.-studiet vil nok ikke lide i første omgang under en slik konflikt, men undervisningsinstitusjonene vil! Cand. scient.-studiet får nok også lide i den forstand at utviklingen som omgjøringen fra cand. real.-studiet skulle sette igang mister retning. Dermed kan den fort ende opp som en reaksjonær opposisjon til sivilingeniørstudiet, blandt de vitenskapsfolk som tar avstand fra en for næringslivsrettet forskning.

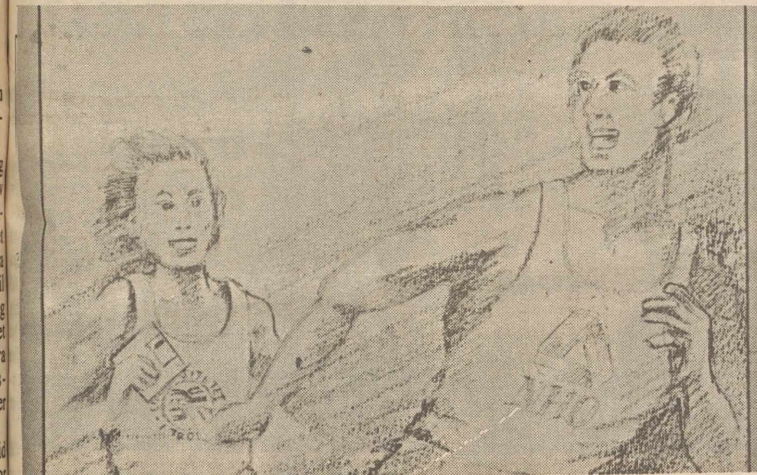
Hvor går vi?

Jeg håper ingen forstår meg dit hen at jeg ikke ønsker et sivilingeniørstudium her ved Universitetet. Tvert imot. Det er debatten omkring de åpenbare problemene som dette studiet induserer i universitetssystemet jeg ønsker å få frem i dagen. Dette for at de skal kunne løses før en konflikt oppstår. Universitetssystemet har tradisjoner som er stikk i strid med intensjonene bak sivilingeniørstudiet.

Skal man ukritisk godta at bedriftsøkonomi dikterer forskningen? Hvem og hva skal styre utviklingen? Etikk og langsiktig planlegging eller bedriftsøkonomi?

Sivilingeniørstudiet er kommet for å bli. Vi må legge til rette premisene slik at vi unngår en splittelse der sivilingeniørstudiet er helt på næringslivets premisser og cand. scient-studiet på en håpløst reaksjonær bane. Sammen kan studiene utfylle hverandre slik at forskningen kan høste fruktene av samarbeidet med næringslivet. Sivilingeniørstudentene ønsker en lønnet diplomoppgave ute i bedriftene. Hvis samarbeidet med næringslivet kan føre til en større bevissthet hos bedriftene på hva grunnforskningen betyr, er det ikke urealistisk at midler kan føres inn slik at også hovedfasstudenter kan nyte fordelene av studielønn.

Av Roy H. Østensen

Umslagsillustrasjonen til innstillinga "Rett oppgave i rett tid": Universitetet overlater løpet til NHO? Skal næringslivet styre forskningspolitikken?

Satans testament

«Å vite at man ikke vet, men foretar seg godtroende mennesker at man vet, det er en skjendig forbyrrelse!» Arnfinn Hjørtland.

Forfatteren av Satans testament skilte i dette sitatet mot kristendommen men og dens prestestand. Så er også boken en skandaløs avsløring av Bibelens Jahve-Gud og hans samarbeidspartnere. Vel var vi nok klar over at Bibelen inneholdt mye smukt og fantastisk, og da særlig Gamle-Testamentet, men er det var så ille som det Hjørtland viser oss, det kunne man kanskje tro.

De femten år ved Vest-Dei Caelis Institutt, som forfatteren sørgte for å underbygge sine til dels knallharde påstander med 60 større og mindre utdrag fra Bibelen (Hovedsaklig Mosestestament). Disse sitatene kan man ikke godt tilbakevise, selv om, som han sier, pretekstene hele tiden gjør sin beste. «Etter at den massive manipulerings rulle opp som er blitt foresatt med evangelien, da opplyses også den gjenomsjete falskhet - det påtrøskte miljø som kirksene bygger sin forkyndelse på.» Det er et stort poeng for Hjørtland å erklære kirksens påståtte læra og falskhet. «Etter at den Måten han gjør det på, er å homonere skriftutendene. Han legger ned selv egne lysrør. Som en

satane lov (sitt Mose gjennom Jahve); «Når en mann legger boka sin kirksene som har sin såkaldte uretthet, og har omgang med boken, skal de begge strykes av ansatte folk.» (uthevelse av ansatte).

Forfatteren viser oss at Israelittene (Jødene) var et støvete vepene for folket, at de hadde en historie etter jordområder, rikdommer og jomfruer. Og at Gud Herren Jahve støttet dem i all deres grusom framferd mot andre folkeslag og stammer. De var jo - som han legger vekt på - det utvalgte og overlegne folk!

Sammere vi Hjørtlands smag over hvor mange mennesker kirken drøper (ofte gjennom tortur) da de trede «kjærlighets evangelium» med over folk, kommer vi til noe slikt som 100 millioner. Sjøkkendene i verden!

Om tallene sammen kan underlegne diskusjon, men det hule blir i allefall skanda i grad konstatert. TU lven som har blitt fortalt om sunnle jøder og slottene vantro. «Det er direkte pålig å lese boken, fordi den avslører hvor lite man egentlig vet om kristendommen. Derfor skilte meg til boken, og an den til alle som tar i et or med kirksens «bernevakning i alle lære.» Som har mot til å sit innlekt til å sprengre i dogmer og overtro.

Sjakkstien er enkelt og folketilid drøper det på litt ved trusselord om edet utvalgte folk kan bli litt sliten, men det r nærkes at dette fra Hjørtland ikke er noen bety mot jødefolk han legger Bibelen selv til gre det utvalgte og overlegne folk!

Videre har han et noe uludende a post forbehold til Jem lære, m dence har blitt forevengt i ojektantentis gjennom d. evangelier. Evangeliene blir i nit som eden største utykte- somstene har samme malsene.

Hvis Hjørtland legger i boken tal, er ikke så lett å få tak på, så jo fortid man vet og alle til «litans utendene...» - «I vure at han vil vise oss at Sata ikke kunne gjort bedre (verre) om kirke».

Utropias anmeldelse av Arnfinn Hjørtlands bok "Satans testament" skaper debatt.

Satans testament og Hauges etterladenskaper

Arne Hauge har i Utopia 2/90 latt seg oppbygge av Arnfinn Hjørtlands bok "Satans testament." Bokens evangelium er at kristendommen og alt dens vesen springer ut av beretninger om grusomhet, vold og blod. Ja, i grunnen er kristendommen et satanisk påfunn og noe av det verste som har rammet menneskeheten. Hauge slutter seg til boken, og anbefaler den til andre. Jeg har ikke lest den omtalte boken, så mine bemerkninger går i første rekke til Hauge.

Nietzsches kritikk av kristendommen går den motsatte vei av Hjørtlands. Han lovpriser det Gamle testamentets mennesker for deres høyreiste vilje til blod. Den nytestamentlige etikken er i Nietzsches øyne "slavemoral," altså et forsvar for barmhjertighet, svakhet og ydmykhet. I følge Nietzsche stinker den kristne moralen og Kants kategoriske imperativ av grusomhet, i den forstand at denne etikken undertrykker viljen til makt.

Hva slags moralsk målestokk er det Hjørtland/Hauge bruker i sin forargelse over de bibelske grusomheter? Jo, det er nettopp en etikk som tilsvarer den kristne etikken, slik den har nedfelt seg i vår kultur gjennom århundrene. Det er Bergprekenens etikk de vender mot kristendommen. Eller sagt i Nietzsches språk: De vender en nytestamentlig "slavemoral" mot en gammeltestamentlig "herremoral," og mener samtidig at dette er kristendomskritikk. Det ligner mer

på et deprimerende paradoks for enhver kristendoms-kritiker. Det ikke-kristne ver dette, ligger eventuelt i den samurai-heroisme, hvorved Hauge faller for eget sverd.

En annen pussighet ligger i at Hauge viser seg å være en god fundamentalistisk lutheraner. Han finner trost i at Hjørtland ikke har nøydt seg med annenhånds viten om Bibelen, men "legger Bibelen selv til grunn." Eller som Luther ville sagt det: Sola scriptura.

Det finns flere nivå av analfabetisme. For det første det som består i at man ikke kan alfabetet. For det andre det nivå av analfabetisme som bama har i 7-års alderen: De kan bokstavene men makter ikke å lese ord og setninger. Men den dypeste analfabetismen finner vi hos dem som kan lese - eller sogar skrive - setninger og tjuke bøker, men samtidig er ute av stand til å reflektere over historiske og hermeneutiske problemstillinger knyttet til sin egen lesning. Også her retter Hauge sverdet mot seg selv, når han anbefaler "SATANS testament" til alle som har "mot til å bruke sitt eget intellekt."

Denne siste formen for analfabetisme er utbredt innenfor den fundamentalistiske lekmannskristendom, såvel som blant fundamentalistiske kristendoms-kritikere. Hjørtland/Hauges etterladenskaper stinker av slik analfabetisme.

Jan-Arne Eilertsen, ISV

Hvordan leve med Javeh-guden i dagens verden

Det er lett å prøve å bortforklare Arnfinn Hjørtlands kritikk av den kristne tro slik som den legges ut i boken Satans testament, anmeldt i Utopia nr. 2 - 90. Det virker som om hver generasjon må gjøre sine refleksjoner om den religion som de er mest preget av. Det kritiske er, sett fra en teologs synsvinkel, at kunnskapsnivået blandt dem som reagerer og skriver er så skremmende lavt. Her er det ikke snakk om ren bibelkunnskap, men om teologisk vurderingsevne og historisk viten. Alle teologer vet at det Gamle testamente er en religionshistorisk bok med klare teologiske tolkninger. Den er en sammensatt litterær enhet hvor et folks - Israelittenes erfaringer med sin Gud kommer til syne under mange forskjellige vinklinger og med ymse virkemidler. Det er datidens oppfatning av tro og viten som med alle de kjente tolkningsproblemer skal formidles til dagens troende. Hvordan skal vi så forholde oss til en slik mangfoldighet av historier og groteske bilder? For den som leser og er interessert i teologi kan jeg anbefale, "En bok om gamla

testamentet," som finnes i religionshylla på UB. Her vil den gamle israelittiske stammereligion bli grundig forklart, og den blodtørstige Jahveh avkledd sin gru. Tilbake står et lite folk som prøver å overleve i en daglig kamp med andre og mye verre trosvirkeligheter hos sine fiender. I denne kampen vil helt klart deres gudsbilde ta farge av den demoniske avgudsdyrkelse hos nabofolkene. Israelittenes Gud kunne ikke være dårligere enn fiendenes. Den historiske og politiske kampen til disse gamle jøder er helt sammenvevd med deres gudstro. Jahveh er en Gud som kjemper mot sitt folks fiender. I denne kampen bruker dette folket alle kjente midler. Men grusomhet var strengt forbudt. Hvis jødiske soldater prøvde å ligne sine slagne fiender i så måte ble de straffet av Gud. Historisk kunnskap bortforklarer ikke jødernes kamp eller deres gudstro, men kan kaste lys over de sjokkerende "nye" opplysninger som Hjørtland kommer med. Det må også i rettferdighetens navn sies at de avsnitt i GT som Hjørtland henviser til ikke har vært

blandt kirksens store læresetninger i de siste 2000 år. Som sagt er de nye avsløringer om Bibelens barbariske Gud ikke nye overhodet. Den bruk som Hjørtland gjør av disse sitatene er dog så tradisjonell at en hvilken som helst pietistisk fundamentalist vil juble av glede. Men på samme måte som en from bibelleser finner sin Gud i teksten, slik finner også den kritiske forfatter av Satans testament den gud han på forhånd leter etter i de tekstene han leser. Han finner en gud som Bibelens forfatter ikke vil kunne godkjenne. Så derfor står Hjørtlands fortolkninger som alltid ellers for forfatterens egen regning. Forutsetningsløs eksegese finnes ikke, og som hermeneutiker er sikkert Hjørtland klar over at leserens kontekst er like viktig som forfatterens.

Derfor, ærede leser, kan Hjørtland godt hevde det han med slik fynd og klem skriver, men at han er langt utenfor det tradisjon som disse tekstene brukt i, dvs. snart 2000 år, skulle være klart for alle som har et minimum av historisk oversikt. Hva så med den forferdelige historie som kirken har vært en del av og som er

så full av elendighet, kriger og drap? Jo, som vi kjenner til, så har det i Guds navn blitt begått grusomheter i mange land i verden. Kirksens fyrster og politiske ledere har brukt det de kunne finne i Bibelen til å undertrykke mennesker og skaffe seg jordisk makt. Deres gjerninger dømmer dem og oss. Men for all del, la kritikken gå riktig adresse. Beskyld ikke Gud for det som vi mennesker gjør mot hverandre. Som kjent kan enhver god sannhet misbrukes og forvrenget. Noe som jeg også vil hevde at Hjørtland gjør i sin bok. Hvor er det blitt av den vrede og morderiske døds-guden fra Det Gamle testamentet? Han er død. Til slutt orket han ikke mer av menneskenes ondskap og demoniske ødeleggelseslyst, men heldigvis for oss slo hans raseri inn. Og førte til at et menneske, nemlig Jesus, som også hadde et spesielt forhold til denne Gud som Hans sønn, døde for hele menneskehetens skyld. Opp av denne smertens aske steg den kjærlige Gud som vi kjenner fra nettopp de Ny-testamentlige evangelier. En Gud som forkynter tilgivelse og muligheter for å be-

gynne på nytt. For å kunne se at dette også er en del av Bibelens budskap trengs det ikke bare historisk eller faglig innsikt, men et moment av tro. Det vil si at leseren er istand til i åpen tillit å ta inn de religiøse sannheter som Bibelens tekster egentlig formidler. Troen på en oversanselig Gud som lar seg finne av alle som søker Ham, slik som bibellelere har gjort det i mange generasjoner.

Disse kravene stiller ikke jeg til alle som leser i denne gamle boken, men det er tekstene selv som gir en slik mulighet. Bibellesning er farlig. Den kan føre til vrangtolkninger for den som er ute etter det. Den kan også føre til at en kan tro på budskapet som ligger i tekstens vitnesbyrd om generasjonens erfaring med sin Gud. Det kan være like farlig i alle fall for en ateist. Den som vil ha råd om vettug bibellesning kan stikke innom studentpresten så vi kan i ro og fred diskutere mange spennende problemer. God lesning.

Dagfinn Magnus, Studentprest

Horney

--Freddik - fra mitt hjerte, direkte til ditt hjerte - jeg sitter her og åpner meg for deg. Jeg inngår kompromiss - for å bli popstjerne - i Norge i dag må man inngå kompromiss. Men det er det som er så vanskelig. Man lærer ingen ting ved kompromiss - jeg var jo med på Grand Prix - sang "Inkululeko" - det var sterkt. Følte at jeg gjorde noe for verdens ufrie befolkning. Men i Romania - der ble jeg sett på som Kong Rock'n Roll. Jeg følte meg dyrket - jeg ble dyrket, men klagde jeg? Nei! Selv ikke da de serverte meg den beste vinen de hadde klagde jeg.

Jeg har reist, jeg har vært steder, sett lidelse - vet du hvordan det er å se lidelse? Jeg har sett mye lidelse, derfor føler jeg verdens lidelse på kroppen. Da faren min gikk bort - ikke en tåre rant fra mitt øye - men i Romania - tårene silte. Spesielt sterkt var det å spille country på Ceacescu's bursdag.

Det er så mye urettferdighet - så vanskelig å være meg - jeg som har vært på TV syv ganger og må inngå kompromisser.

Jeg er i tredveåra - føler at jeg har gjort mitt - husokkupasjoner osv. --Hvorfor sier du ingen ting, du sitter bare der med penna di, gjør notater over min eksistens.... Du er en flipp - et egosentrisk svin! Skriver ned alt jeg sier bare fordi jeg har vært på TV ni ganger! Freddik - det jeg sier går inn i venstre øret ditt og ut i høyrehånden - som noe helt annet. --Jeg voldtar øret ditt, føler verdens lidelse..... slutt og skriv! Slutt!

Horney river arket ut av hendene mine - krøller det. Med meg på slep braser han inn på do og skyller beviset på sin eksistens ned i klosettet. --La meg få fortelle deg om min lidelse.....

Han bøyer seg over klosettskåla - kaster opp, og mellom brekningene gurgler han "I'm a poor lonesome cowboy, and a long way from Texas".

Freddik

Baksidebildet er tatt av Ole Jacob Hanssen

Stemmen fra en magisk verden

Jan Erik Vold fylte Studenthuset til trengsel da han kom for å lese egne og oversatte dikt. Så populært var arrangementet at det ble en lang kø med folk som ikke kom inn.

Av Asle Rønning og Ole Jacob Hanssen (Foto)

Dem var det virkelig synd på. De omlag 170 det var plass til fikk dikt i tre avdelinger: først en avdeling med dikt fra den nye diktsamlinga "Elg": På tvers av alle trender er Vold gått bort og blitt politisk og slynger ut refs til de som har kjørt Norge og hans kjære Oslo på dunken. Hvorfor denne forandringa? Svaret han gir i et av de nye diktene er at det er Norge som har forandret seg: "Pengene som tidde i årevis - banner".

Deretter fikk vi en avdeling fra hans samarbeidsprosjekt med nå avdøde Chet Baker: "Blåmann! Blåmann!", med musikken på bånd. Og tilslutt leste Vold med smale bestefarsbriller oversatte dikt av New York-dikteren Frank O'Hara.

Hvordan beskrive en stemme som den Jan Erik Vold har? Umulig. Denne kvelden var den høyt og lavt og dro med seg folk inn i en magisk verden. En verden befolka av skikkelser som den legendariske kombinert-

Stor stemning: Jan Erik Vold leser dikt på Studenthuset

Foto: Asle Rønning

løperen Grøttumsbråten, av en elg som smiler skadefro flyplass-havariet på Hurum, av Hopi-indianerne i USA som bare ser på det som et tidsspørsmål før den hvite mann har bukka under.

Han fikk enorm respons hele veien, og satte pris på det: --Fryktelig koselig at det kom så mange, sa han beskjedent. Etter en

maratonprestasjon på 4 timer gikk vi hj med følelsen av å ha vært med på enestående. Jan Erik Vold, som i følge selv satte ny personlig rekord i salg av plater og bøker, dro hjem med lommeboken velfortjent struttende av hundrelapper og vesten. Takk til Samfunnet for arrangementet og velkommen igjen til Jan Erik Vold.

Journalist!

Er du interessert media og journalistikk? Studentavisa Utopia skriver om det som rører seg i universitets- og studentmiljøene. Vi trenger

nye medarbeidere i vår redaksjon. Du finner oss i kjelleren på ISV/ISL, ved kantina. Er du interessert - stikk innom og ta en prat!

STUDENTFORENINGER

ANNONSERING AV MØTER OG ARRANGEMENT ER GRATIS I UTROPIA. RING TLF. 44 283

**STUDENT
RADIOEN**

TROMSØ FM 105.6

Studentradioen i Tromsø, Kjærbygget, Strandgata 5/7, 9000 TROMSØ Telefon : 57 388

PROGRAM TILBUD

Morrasending:	
Man.-fre.	Kl. 07.30-10.00
Ettermiddagssendinger:	
Man.-fre.	Kl. 15.00-16.00
Mandag	Kl. 17.30-19.00
Lørdag	Kl. 13.30-15.00
Søndag	Kl. 14.00-16.00
Søndag	Kl. 16.00-17.00
Kveldssendinger:	
Mandag	Kl. 22.00-22.30
Tirsdag	Kl. 22.00-23.00
Onsdag	Kl. 22.00-23.00
Torsdag	Kl. 22.00-23.00
	Kl. 22.30-23.30
	Kl. 23.30-24.00
	Kl. 00.00-02.00
Freitag	Kl. 19.30-21.00
Lørdag	Kl. 17.30-19.00
Søndag	Kl. 18.00-19.00

MORRAKVITTER

GOD ETTERMIDDAG
PLATESPEILET (GAMMELPOP)
KULTURSENDING
MUSIKKMAKSIMUM
KLASSISKE TONER

STUDENTHJØRNET
TROPICAL EKSTRAVAGANSA
OASEN. Kulturmagasin.
FILMKLUBB HALVTIME
JAZZFORUM
PLATENYTT
NATTSENDING
BEAT-SERVICE
TUNE-IN HARD ROCK RADIO
SØNDAGS ÅPENT